

VNG MAGAZINE

THEMA
KLIMAAT

07

26 APR
2024

HITTESTRESS

Vergroen de stad

ED NIJPELS
'BESTUURLIJK TOERISME
BONAIRE MOET STOPPEN'

VOORJAARSNOTA
VNG: 'WE GAAN NIET
ACHTEROVERLEUNEN'

SCHEIDINGSPLEIN
GOEDE ONDERSTEUNING
HELPT OUDER EN KIND

VNG MAGAZINE

Gratis voor alle bestuurders,
raadsleden en ambtenaren



IN DIT NUMMER

NUMMER 7 · 26 APRIL 2024 · JAARGANG 78

Coverfoto: Shutterstock | Nummer 8 verschijnt op 17 mei 2024



Voorjaarsnota

Er komt vanaf 2026 extra geld voor gemeenten. 'Maar we zijn er nog niet', zegt Saskia Bruines namens de VNG.



THEMA Ed Nijpels

Als er niet wordt gehandeld, loopt Bonaire deels onder water. 'Iedereen vindt dat er iets moet gebeuren, maar het komt er niet van', zegt Ed Nijpels.



THEMA Vergroening

Als het echt niet anders kan, wil Groningen inwoners verplichten de tuin te vergroenen.

3

VNG
MAGAZINE
2024

THEMA Klimaat-adaptatie

Gemeenten zijn tevreden over de uitvoering van de klimaatplannen, blijkt uit onderzoek.



Antisemitisme

Het aantal antisemitische incidenten stijgt sterk. Burgemeesters kunnen meer doen, zegt Eddo Verdoner.



Scheidingsplein

Steun aan ouders en kinderen bij een scheiding kan voorkomen dat kinderen later in problemen komen, zien ze in Noord-Holland.



Kinderparticipatie

Met een jaarlijkse kinderconferentie laat Súdwest-Fryslân jonge inwoners zien dat politiek ook hen raakt.

EN VERDER

6 Lopende Zaken 7 Commentaar Leonard Geluk 13 Drie vragen aan 21 Thorbeckehoogleraar
31 Column André Krouwel 32 Betoog 34 Personalia 37 Raad & Werk



VNG: Voorjaarsnota laat ‘betekenisvolle stappen’ zien

Het demissionaire kabinet schrapt de opschalingskorting. Dat staat in de Voorjaarsnota, die vorige week naar buiten kwam. De VNG spreekt van ‘betekenisvolle stappen’. Maar, zegt voorzitter Saskia Bruines van de VNG-commissie Financiën: ‘We zijn er nog niet.’

In totaal krijgen gemeenten er in 2026 750 miljoen euro bij. Dat bedrag loopt op tot 975 miljoen in 2029. Daarmee wordt het ‘financiële ravijn’ gedeeltelijk gedempt. Maar nog altijd blijft er een korting van twee miljard euro overeind.



OPSCHALINGSKORTING

Het kabinet schrapt dus de opschalingskorting. Daarnaast gaat de nieuwe financieringssysteem van het gemeentefonds al dit jaar in. Die systematiek, op basis van het bbp, vervangt de trap-op-trap-af-methode om de hoogte van het gemeentefonds bij te stellen. Ook wordt er gekeken naar de kosten van de Wmo.

Die stijgen harder dan het bbp, waardoor de zorgkosten in het nieuwe stelsel een steeds grotere hap uit het budget zouden nemen. In juni starten gemeenten en het rijk gesprekken over een manier om dat op te vangen. Het rijk zet die afspraak kracht bij door voor 2026 75 miljoen euro te reserveren. Dat bedrag loopt op tot 300 miljoen euro in 2029.

Gemeenten en rijk hebben de afgelopen periode intensief gesproken over de gemeentefinanciën. Saskia Bruines, voorzitter van de VNG-commissie Financiën, is voorzichtig tevreden, zegt ze tegen *VNG Magazine*. Toch zijn er pijnpunten. Er blijft nog altijd een korting van twee miljard euro in de boeken staan. En voor 2025 staat er een nieuwe, eenmalige korting van 675 miljoen euro ingeboekt. De VNG spreekt van een ‘bittere pil voor gemeenten’. De korting komt voort uit de overgang naar de nieuwe bbp-systematiek. Die leidt tot een verlaging van het gemeentefonds van 1,3 miljard euro. Het rijk compenseert dat in 2025 voor de helft. In latere jaren is er wel volledige compensatie. De eenmalige korting kan gemeenten in problemen brengen, waarschuwt de VNG. Gemeenten willen daarom met provincies, die financieel toezicht houden op de gemeenten, in gesprek om te voorkomen dat gemeenten onder preventief toezicht komen. (RvdD)

Lees meer vanaf pagina 14.

4

VNG
MAGAZINE
2024

“

Bestuurders zijn er niet om klakkeloos wetten uit te voeren. (...) Het komt ook aan op het moreel kompas en op menselijkheid.

Burgemeester Yolanda Hoogtanders van Roermond noemt de houding van bestuurders en ambtenaren in haar stad tijdens en na de Jodenvervolgung ‘kil en onverschillig’ en biedt hiervoor excuses aan, *NRC* 19 april

AP: Privacyschending door verkeerslichten

Zogeheten volgverkeerslichten schenden de privacy van weggebruikers. Daarvoor waarschuwt de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) in een brief die onder meer naar de VNG is verstuurd.

Volgverkeerslichten maken via een app contact met mobiele telefoons van weggebruikers. Zo kunnen bijvoorbeeld gemeenten de verkeersstromen meten. Verkeerslichten kunnen zo bijvoorbeeld eerder op groen springen. Gemeenten hebben zo toegang tot herleidbare gegevens van weggebruikers en kunnen ze van kruispunt tot kruispunt volgen. Wegbeheerders lijken niet goed te hebben nagedacht over de privacygevolgen, stelt de AP. (RvdD)



Geen compensatie lachgasschade

Gemeenten krijgen geen compensatie voor de schade die lachgascilinders veroorzaken bij het restafval. Wel stelt staatssecretaris Vivianne Heijnen van Infrastructuur en Waterstaat 450.000 euro beschikbaar voor een proef met het veilig inzamelen van de explosieve cilinders.

Sinds het landelijke verbod op lachgas in 2023 neemt het aantal cilinders dat in het afval belandt, fors toe. Dat kan gevaarlijk zijn, omdat de cilinders kunnen ontploffen. De afvalbranche schat de meerkosten voor het veilig verwerken van de cilinders op zo'n 150 miljoen euro, waarvan 60 miljoen euro voor rekening komt van gemeenten. In december vroegen twaalf gemeenten de staatssecretaris per brief om compensatie.

Heijnen is dat dus niet van plan. Ten eerste is er geen budget. Ten tweede wijst ze erop dat de schade niet het gevolg is van het lachgasverbod, 'maar van individuen die handelen in strijd met de wet- en regelgeving'. Ook daarom ligt compensatie niet voor de hand, schrijft de staatssecretaris aan de Kamer. (RvdD) ↗

Schuldhelpverlening wordt toegankelijker, gemeenten stroomlijnen hun beleid

De VNG heeft met het kabinet bestuurlijke afspraken gemaakt over een gezamenlijk plan om de schuldhulpverlening te versterken.

De toegang tot schuldhulpverlening wordt laagdrempeliger en de dienstverlening door gemeenten wordt gestroomlijnd, zodat het voor mensen met problematische schulden niet langer uitmaakt waar je woont om te worden geholpen.

BASISDIENSTVERLENING

Het plan, waaraan ook Divosa en brancheorganisatie NVVK zich hebben verbonden, is een reactie op de constatering van onder anderen de Nationale ombudsman dat de toegankelijkheid van schuldhulpverlening sterk kan verschillen per gemeente. De introductie van een 'basisdienstverlening' trekt dit nu gelijk. Onder de basisdienstverlening valt een hulpaanbod dat is toegespitst op verschillende doelgroepen. Ook het standaard aanbieden van een

saneringskrediet met een aflostermijn van achttien maanden en het bieden van begeleiding en nazorg zijn onderdeel van de basisdienstverlening. Afsproken is dat er altijd persoonlijk contact wordt opgenomen als iemand na



afronding van een schuldhulptraject opnieuw in de schulden dreigt te komen. De afspraken zijn onderdeel van de ambitie van het kabinet om in 2030 het aantal mensen met schulden gehalveerd te hebben. Nu zijn er nog 726.000 huishoudens met problematische schulden. Invoering van de basisdienstverlening moet ervoor zorgen dat het aantal mensen dat met hulp van de gemeente duurzaam schulden oplost, verdubbelt. Veel elementen uit de basisdienstverlening schuldhulpverlening zijn al de bestaande praktijk. Sommige van de in totaal twintig elementen moeten nog ontwikkeld worden, andere worden nog onderzocht op effectiviteit. De afspraken worden nog voor de zomer uitgewerkt in een actieplan. Dat moet er uiteindelijk toe leiden dat alle schuldhulpverleningsorganisaties en gemeenten de basisdienstverlening schuldhulpverlening, invoeren. Het rijk stelt hiervoor vanaf dit jaar structureel 40 miljoen euro extra beschikbaar. (LM) ↗

Verkiezing Meest Toegankelijke Gemeente 2024 van start

De VNG organiseert dit jaar de derde editie van de verkiezing Meest Toegankelijke Gemeente van Nederland. Tijdens de verkiezing zetten we niet alleen de voorlopers in het zonnetje, maar delen we ook kennis en goede voorbeelden. Zodat we met zijn allen meer werk kunnen maken van een toegankelijker Nederland.

TIJDPAD VAN DE VERKIEZING

Inschrijving voor de verkiezing is niet nodig, alle gemeen-

ten doen automatisch mee. In juni is de eerste ronde. Dan kunnen mensen de gemeente waar ze wonen, werken of om een andere reden vaak komen, inhoudelijk beoordelen. Dat leidt tot een top-10, die in september 'campagne voeren'. Iedereen in Nederland kan dan op één van deze tien gemeenten stemmen.

In de Week van de Toegankelijkheid (7 t/m 12 oktober 2024) worden de winnaar en een aanmoedigingsprijs bekendgemaakt door een vakjury.

TERUGBLIK VNG-BESTUURS-VERGADERING 5 APRIL

In de online bestuursvergadering was er aandacht voor de gesprekken tussen het kabinet en de formerende partijen, de benodigde extra klimaatmiddelen, asiel en migratie en het bibliotheekconvenant.

TIJDELIJKE WAARNEMING EN VACATURES VOOR VNG-COMMISSIES

Na het vaststellen van de agenda en het bespreken van de actualiteiten vraagt voorzitter Sharon Dijksma aandacht voor een aantal mededelingen. Zo wordt meegedeeld dat bestuurslid Ojanne Chang tijdelijk het voorzitterschap waarneemt van de commissie Raadsleden & Griffiers. Ze vervangt Robbert Lievense, die recent is toegetreden tot de Eerste Kamer. Het voorzitterschap is één van de openstaande vacatures bij het bestuur en de commissies. Uiterlijk woensdag 22 mei maakt de Voordrachtscommissie de voordrachten bekend. Tijdens de Algemene Ledenvergadering op woensdag 26 juni kunnen de leden zich hierover uitspreken.

GESPREKKEN KABINET EN FORMERENDE PARTIJEN

Het bestuur bespreekt het overleg met de (in)formateurs en de formerende partijen van donderdag 28 maart. Ook doet de voorzitter verslag

van het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van donderdag 4 april. Beide overleggen stonden in het teken van de balans tussen taken en middelen en beide overleggen worden vervolgd.

BENODIGDE EXTRA KLIMAATMIDDELEN

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft een advies uitgebracht over de benodigde extra klimaatmiddelen voor gemeenten. Bestuurslid Lot van Hooijdonk (voorzitter commissie Economie, Klimaat, Energie en Milieu) licht het rapport en de adviezen toe.

ASIEL EN MIGRATIE

Voorzitter van de Tijdelijke Commissie Asiel & Migratie (TCAM) Rutger Groot Wassink blikt terug op de afgelopen dagen waarin grote onduidelijkheid heerste over de opvang door gemeenten van zogenoemde 'derdelanders' uit Oekraïne. De rechtspraak, de Raad van State en staatssecretaris Van der Burg hanteren geen eenduidige lijn. Gemeenten hebben duidelijkheid nodig en de huidige gang van zaken is voor de VNG en de leden zorgelijk. Ook de opvang in Ter Apel blijft een grote zorg.

BIBLIOTHEEKCONVENANT

Het bestuur stemt in met de onder-

tekening van het Bibliotheekconvenant 2024-2027 en geeft de voorzitter van de commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs (ZJO), Cathalijne Dortmans, hiervoor het mandaat. Het convenant is een hernieuwde versie van het Bibliotheekconvenant 2020-2023. Hierin maakten de VNG, het Interprovinciaal Overleg (IPO), het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de Koninklijke Bibliotheek (KB), de Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN) en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) afspraken over de bijdrage van de openbare bibliotheekvoorzieningen aan de maatschappelijke opgaven.





Leonard Geluk

Algemeen directeur VNG

leonard.geluk@vng.nl, linkedin.com/in/leonardgeluk

DE WIJSHEID VAN DE MENIGTE

Rond middernacht stuur ik nog een appje naar Sharon Dijksma. 'Ik heb nagedacht, als we nou eens dit en dat...' Om halfzeven 's morgens komt er al antwoord. We hebben een 24-uurs hotline in de hectische weken van het overleg met het rijk over de gemeentefinanciën.

Op een zeker moment denken we allebei dat we nu aardig in de buurt komen. Tijd om het bestuur, de commissie Financiën en de klankbordgroep – zestig wethouders en burgemeesters uit alle regio's, elk met een achterban van collega's uit buurgemeenten – te raadplegen. Hoe denken zij erover? Uit alle windstreken klinkt in verschillende toonaarden dezelfde boodschap: voor dit onderhandelingsresultaat is nog geen draagvlak. Ze vinden het te mager.

De onderhandelingen zijn enorm complex. We praten met het demissionaire kabinet en met verschillende – ambtelijke en politieke – lagen van de departementen van Financiën, BZK en VWS. We leggen teksten en resultaten terug bij de eigen VNG-specialisten. De tweede lijn is de formatietafel. Het is natuurlijk zaak dat onderhandelingsresultaten daar ook standhouden. Tegelijk houden we voeling met ons eigen bestuur, de commissie Financiën en met de klankbordgroep. De laatste bestaat nog niet zo lang. Het blijkt een onbetaalbaar kort lijntje met alle gemeentebestuurders die niet dagelijks bij de VNG betrokken zijn.

Het is jongleren om de balans te vinden van alle tafels en alle spelers. Na de avond met de klankbordgroep is het glashelder dat we terug moeten naar de

onderhandelingstafel. Het demissionaire kabinet heeft begrip voor onze positie. Het is duidelijk dat de fondsbeheerders er graag uit willen komen met de gemeenten. In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van een paar dagen later ligt er een resultaat op tafel waarmee we thuis kunnen komen. We maken een afspraak over het indexeren van de stijgende zorgkosten. Maar het hele verschil is dat het kabinet vooruitlopend op de precieze afspraken vanaf 2026 75 miljoen euro beschikbaar stelt, oplopend naar 300 miljoen in 2029. Sharon spreekt van een *token of trust*. We voelen vertrouwen. Opnieuw houden we online een oploop met onze leden in het land, nu blijkt er veel meer draagvlak te zijn. Al komt er natuurlijk ook kritiek. Daarom komen er nog regiobijeenkomsten én een ledenvergadering. De financiële problemen van gemeenten zijn niet opgelost. Maar, er is een stap van betekenis; een goede basis voor het gesprek met een nieuw kabinet.

Voor mij is de les hoe waardevol de wijsheid van de menigte is. Door het gewicht van de stemmen van alle gemeenten kwam er beweging.

'Klankbordgroep', het klinkt niet flitsend, maar wát een verrijking voor de vereniging. ☺

HET IS JONGLEREN
OM DE BALANS
TE VINDEN VAN
ALLE TAFELS EN
ALLE SPELERS



THEMA ED NIJPELS OVER BONAIRE

Verdrinken in een zee van goede bedoelingen

8

VNG
MAGAZINE
2024

ALS ER NIETS GEBEURT, LOOPT BONAIRE VOOR EEN FLINK DEEL ONDER WATER. ED NIJPELS ZIET HET MET LEDE OGEN AAN EN PLEIT VOOR **EEN STOP OP 'BESTUURLIJK TOERISME'**: LAAT ÉÉN PROVINCIE HET WERK DOEN, IN PLAATS VAN ZEVEN MINISTERIES.



‘Iedereen vindt dat er
iets moet gebeuren,
maar het komt er
maar niet van’



‘Het zou goed zijn als de Deltacommissaris een eigen bureau op het eiland krijgt’

Als kwartiermaker bracht Ed Nijpels in mei vorig jaar in beeld hoe op Bonaire een klimaattafel kan worden georganiseerd en waar deze zich vooral mee bezig zou moeten houden. Nu constateert hij dat er, ondanks dat de tijd dringt, weinig beweging in het onderwerp zit. Er is zelfs nog geen voorzitter van zo'n klimaattafel gevonden.

In zijn advies *Het is nooit te laat* schreef Nijpels dat Bonaire uiterst kwetsbaar is voor de gevolgen van klimaatverandering, zoals overstromingen, hevige regenval of langdurige hitte. Nu al zijn de gevolgen zichtbaar, onder meer in de vorm van verdwijnend koraal en zware regenbuien.

De tijd dringt, stelde Nijpels. Zijn waarschuwing lag in de lijn van de uitkomsten van een onderzoek dat in 2022 op verzoek van Greenpeace was uitgevoerd door de Vrije Universiteit Amsterdam. Een vijfde van het eiland dreigt, volgens dat onderzoek, aan het einde van de eeuw te worden opgeslokt door de zee.

Inmiddels loopt er een rechtszaak van Greenpeace en een aantal inwoners van Bonaire tegen de Staat der Nederlanden, omdat die laatste te weinig zou doen om de eilandbewoners te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering.

In een reactie op Nijpels' advies schreef staatssecretaris Alexandra van Huffelen (Koninkrijksrelaties) dat er al het nodige gebeurt op Bonaire en de beide andere openbare lichamen ('bijzondere gemeenten') Saba en Sint Eustatius. Maar ze erkende ook de noodzaak om tot handelen over te gaan: 'Het is nooit te laat, zoals de heer Nijpels zo treffend stelt, maar het is ook hoog tijd.'

Het kabinet omarmt uw advies bijna volledig. Dat is toch goed nieuws?

'Ik heb geadviseerd dat een klimaattafel zich zou moeten bezighouden met twee agenda's, een voor klimaatmitigatie en een voor klimaatadaptatie. Dat neemt het kabinet over. Mitigatie is relatief simpel. In

2025 wordt 80 procent van de elektriciteit op Bonaire duurzaam opgewekt, dan is er nog maar 20 procent te gaan.

'Adaptatie is veel ingewikkelder, dat vereist organisatie- en uitvoeringskracht, het stellen van prioriteiten, handhaving en coördinatie van wetenschappelijk onderzoek. Daarvan is nu geen sprake en daar gaat het kabinet nauwelijks op in.'

U schreef ook dat het ontbreekt aan coördinatie van wetenschappelijk onderzoek.

'Er wordt heel veel onderzocht, maar de kennis is versnipperd en dat is niet goed voor een goed adaptatiebeleid. Want hoe gaat het nu? Iemand gaat op vakantie naar Bonaire, raakt in gesprek met een inwoner die zegt: we hebben hier een groot probleem. Dan zegt die toerist: ik heb een oom die bij het waterschap werkt, misschien kan hij iets betekenen. Vervolgens komt dat waterschap naar Bonaire met een plan. Goedbedoeld, maar het is het zoveelste plan en er gebeurt vervolgens niks mee. Dat werkt niet, je moet een bureau hebben dat dat gaat uitvoeren.'

Maar een onderzoek kan wel iets in gang zetten. Het VU-rapport van Greenpeace maakte veel los.

'Toen ik minister was, zei ik weleens dat de milieubeweging mijn grootste vriend was, want als ik die druk niet had kon ik veel minder voor elkaar krijgen. Ik was heel blij met dit onderzoek, het heeft zeker bijgedragen aan de kracht van de boodschap dat er snel iets moet gebeuren op Bonaire en de andere eilanden. Het is heel opvallend dat iedereen daarvan overtuigd is, maar het komt er maar niet van. Neem de omgang met de loslopende geiten. Dat zijn er op Bonaire zo'n 32.000. Ze vreten alles op, wat zorgt voor een geweldige erosie. Het zwaar vervuilde water loopt rechtstreeks de zee in en vormt een ernstige bedreiging voor het koraal en de mangrovebossen.

'Iedereen ziet dat die geiten niet goed zijn voor het eiland, maar ze vinden ook dat ze erbij horen. Het is volstrekt helder dat hun aantal rigoureus moet worden teruggebracht.'

10

VNG
MAGAZINE
2024

Wie
is...

Ed Nijpels

was kwartiermaker voor de klimaattafel Bonaire. Eerder was hij onder meer lid van de Tweede Kamer, minister van VROM, burgemeester van Breda en commissaris van de Koningin in Fryslân. Ook was hij voorzitter van het Energieakkoord en van het Klimaatberaad dat aan de basis stond van het nationaal Klimaatakkoord. Hij is nu Kroonlid van de Sociaal-Economische Raad (SER).

U was door het kabinet gevraagd als kwartiermaker, om de organisatie van een klimaattafel voor te bereiden. Daar heeft u zich niet toe beperkt.

‘Voor een goed klimaatbeleid moet je ook andere dingen op orde hebben. Handhaving bijvoorbeeld, er moet op worden toegezien dat water wordt afgevoerd door een riolering, of dat er niet meer cruiseschepen tegelijkertijd aanleggen dan is toegestaan. Bonaire blijkt op dat gebied hopeloos achter te lopen. Ik heb me verbaasd over de ontwapenende eerlijkheid waarmee handhavers zeiden dat ze geen bekeuringen uitdeelden omdat ze dan de familiebarbecue wel konden vergeten.’

Het kabinet heeft op uw advies ook gesproken met de Deltacommissaris en wat hij voor de eilanden kan betekenen.

‘In de Kamer zei minister Mark Harbers van Infrastructuur en Waterstaat dat hij de kennis en expertise van de Deltacommissaris wil gebruiken. Maar in het algemeen zie je dat het departement de rol van de Deltacommissaris in het waterbeleid juist wil terugdringen en zelf leidend wil blijven. Voor de coördinatie van het beleid en het wetenschappelijk onderzoek zou het goed zijn als de Deltacommissaris een eigen bureau op het eiland krijgt, omdat op Bonaire zelf daarvoor de mankracht ontbreekt. En we moeten ook niet de mankracht van de departementen ernaartoe brengen.’

De departementen lopen de deur nu plat op de eilanden. Dat werkt dus niet?

‘Er is daar sprake van een invasie van bestuurlijk Nederland. Toen ik daar was, kwam ik twee hoge ambtenaren van verschillende departementen tegen, de baas van de politie was er, Kamerleden. Ik deed de deur van het kantoor van de gezaghebber open en sloeg bijna Thom de Graaf omver, de vice-president van de Raad van State, en als kers op de taart een week later het koninklijk paar met weer een hele rits ambtenaren. Er moet een eind komen aan die bestuurlijke drukte. Iedereen doet z’n best, iedereen

die er een keer is geweest, is verliefd en wil er nóg een keer naartoe. De eilanden worden omgeven door een zee aan goede bestuurlijke bedoelingen, maar je moet wel een kapitein hebben die de juiste koers houdt.

Eigenlijk zou niemand er meer naartoe moeten gaan, behalve de staatssecretaris. Iedereen die een boodschap heeft, geeft die maar aan haar mee.

‘Als je de eilanden bijzondere gemeenten noemt, behandel ze dan ook zo. Hier komen departementen ook niet bij gemeenten over de vloer. Mijn advies is om er een provincie tussen te zetten. Dat voorkomt veel bestuurlijke drukte en hoofdpijn bij de departementen, die provincie kan dan de contacten met het rijk onderhouden. Dat idee is al eens eerder geopperd – en afgeschoten. Stiekem vinden al die departementen het wel leuk om iets met de eilanden te doen, maar het werkt natuurlijk niet optimaal. Het leidt tot een stroom van overleggen, Kamervragen en reisbewegingen. BZK moet coördinerend blijven, maar zo’n provincie kan doen wat nu zeven departementen doen.’

Op dit onderdeel van uw advies heeft het kabinet niet gereageerd...

‘Dit ligt gevoelig, het raakt aan de vraag of er in het verleden wel verstandige keuzes zijn gemaakt. De commissarissen van de Koning van Fryslân en Noord-Holland hebben tegenover mij verklaard dat zij bereid zijn hun provincies een rol te laten spelen. Dat bestuurlijk toerisme blijft zorgelijk, onproductief en ongewenst. Het vraagt om politieke moed om dat te doorbreken. Het is toch ondenkbaar dat zeven departementen zich bezighouden met eilandjes als Saba, met tweeduizend inwoners.’ ↩

‘Behandel ze dan ook als gemeenten’



‘Zwaarste vorm van jeugdzorg moet dicht’

Gemeenten werken niet langer mee aan de verwijzing van kinderen naar een van de twee ZIKOS-afdelingen, de zwaarste vorm van jeugdzorg voor kinderen met complexe psychiatrische problemen.

De zorg op deze afdelingen schiet ernstig tekort, constateerde de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. Volgens professionals, aanbieders, gemeenten en het rijk moeten ze daarom in deze vorm worden gesloten. De VNG stelt dat kinderen die nu in de JeugdzorgPlus terecht komen eerder moeten worden herkend, begrepen en behandeld. Daarvoor moet in het domein van de jeugdhulp ‘echt’ naar kinderen worden geluisterd. (LM) 



*Onlangs scheidde raadslid Herman Zwerink zich af van de PvdA in Almelo.
Bron: Tubantia.nl*

12

VNG
MAGAZINE
2024

AGENDA

- | | |
|---|---|
| 7 MEI
Wederopbouw-
projecten Turkije
Online, 12.15-13.00 uur
vng.nl/agenda | Online, 13.00-14.00 uur
vng.nl/agenda |
| 14 MEI
Kwaliteitszorg binnen
informatiebeheer
Meppel, 12.00-15.00 uur
vng.nl/agenda | 16 MEI
Samen werk maken
van digitale inclusie
's-Hertogenbosch,
9.00-17.00 uur
vng.nl/agenda |
| 14 MEI
Zorgen doen we
samen
's-Hertogenbosch,
10.00-16.30 uur
vng.nl/agenda | 16 MEI
Van migratie tot
participatie
Utrecht, 10.00-17.30 uur
vanmigratietot-
participatie.nl |
| 14 MEI
Startbijeenkomst
kennisnetwerk
onteigeningen
Utrecht, 14.00-17.00 uur
iplo.nl | 16 MEI
Europadag: de EU
in perspectief
Den Haag,
12.00-14.30 uur
europadecentraal.nl |
| 14 MEI
Quickscan lokale
democratie | 18 MEI
NK-wielrennen voor
raadsleden
Veenendaal, 9.30-17.00
uur raadsleden.nl |

Onderzoek naar demonstratierecht

Onafhankelijk onderzoek moet uitwijzen of het huidige kader van het demonstratierecht nog aansluit op de actuele ontwikkelingen. De ministers Hugo de Jonge (BZK) en Dilan Yesilgöz (Justitie en Veiligheid) hebben dit aangekondigd.

De aanleiding voor zo'n onderzoek is het toenemend aantal protestacties waarbij demonstranten de grenzen van het recht opzoeken of overschrijden of waarbij andere grondrechten of de veiligheid in het gedrang kunnen komen, stelt het kabinet. Tornen aan het demonstratierecht willen ze niet, stelt De Jonge: 'Iedereen moet kunnen demonstreren. Ik sta voor het demonstratierecht, zonder kan een democratie niet bestaan. Maar het demonstratierecht biedt geen vrijbrief om doelbewust de regels te overtreden en de belangen van anderen aan te tasten. Als we hiervoor weggijken, lopen we het risico dat het draagvlak voor het demonstratierecht onder druk komt te staan.'

Volgens De Jonge is er nu weinig ruimte om een belangenafweging te maken tussen het demonstratierecht en andere grondrechten. 'Hierdoor ontstaat de indruk dat grondrechten van de één belangrijker zijn dan die van de ander.' Een van de verworvenheden van het Nederlandse constitutionele recht is dat de overheid zich niet vooraf mag bemoeien met de inhoud van uitingen. Ook dat uitgangspunt blijft overeind, beloven de ministers. Bij het onderzoek worden ook burgemeesters, het Openbaar Ministerie en de politie betrokken. (LM) 

3 VRAGEN AAN...

Julie Bruijninx

Van alle raadsleden is ruim 11 procent twee jaar na de verkiezingen al gestopt, blijkt uit onderzoek van *Nieuwsuur*. Een kwart daarvan haakte af vanwege de hoge werkdruk. 'We doen het voor een deel onszelf aan', zegt D66-raadslid Julie Bruijninx uit Leeuwarden.



Schrok u van deze *Nieuwsuur*-cijfers?

'Dat bijna 1 op de 10 raadsleden afhaakt, dat vind ik wel veel. Het valt me nog mee dat slechts een kwart daarvan de werkdruk als reden opgeeft. Uit het onderzoek blijkt niet waarom die overige 75 procent stopt. Ik vermoed dat dat ook vaak een relatie heeft met werkdruk, bijvoorbeeld omdat het raadswerk niet kan worden gecombineerd met een gezin of andere werkzaamheden. De werkdruk is echt hoog. Als raadslid sta je nooit uit, ook niet op zondagavond of zaterdagochtend langs het voetbalveld, het gaat altijd door.'

Moeten raadsleden niet de hand in eigen boezem steken? Ze maken bijvoorbeeld te weinig budget vrij voor raads- of fractie-ondersteuning. En je hoeft toch niet overal bij te zijn?

'Zeker, we doen die werkdruk voor een deel onszelf aan. We lijden aan een collectief *fomo*, *fear of missing out*, we vinden het heel lastig om een bijeenkomst over te slaan. Ik vind het gebrek aan ondersteuning wel stuitend. Wij hebben drie fractieassistenten die honderd euro per maand krijgen. We hebben de griffiecapaciteit uitgebreid. Maar als ik zie hoeveel mails we krijgen, en hoeveel tijd we kwijt zijn aan moties en schriftelijke vragen, dan zou een betaalde fractiemedewerker voor één of twee dagen per week voor mij echt het verschil maken. Minister Hugo de Jonge van Binnenlandse Zaken zei in *Nieuwsuur* dat raden zelf gaan over het budget voor ondersteuning. Maar je moet een raad niet over zijn eigen ondersteuning laten stemmen, dan krijg je heel ingewikkelde discussies. Ik zou liever een modelregeling van de VNG willen, met normbedragen die gemeenten gewoon over kunnen nemen. Daarnaast zou de modernisering van de verlofregeling echt prioriteit moeten krijgen. De minister zei daarover dat je door bijvoorbeeld zorgverlof in te voeren, de band tussen kiezer en gekozene doorbreekt. Ik zou tegen hem willen zeggen: laat de raadsleden en de VNG zelf daarover bepalen. Als wij dat nou willen, gun ons dat dan – of werk mee in plaats van een middeleeuws beeld van het raadswerk te schetsen.'

Hoe leuk is dat raadswerk nog?

'Het is mijn grote liefde, ik ga elke keer met plezier naar de bijeenkomsten. En vaak kom ik ook heel gefrustreerd thuis, maar dan is er daarna weer een nieuwe dag. Het blijft een prachtig ambt, ik vind het echt een voorrecht om raadslid te zijn. Ik ben het nu elf jaar en door mijn ervaring kan ik beter omgaan met werkdruk. Om dingen die ik niet kan veranderen of waar ik geen invloed op heb, maak ik me gewoon minder druk. Dat scheelt heel veel negatieve energie.'

VOORJAARSNOTA

‘We zijn er nog niet’

14

VNG
MAGAZINE
2024

DE VOORJAARSNOTA LAAT ‘**BETEKENISVOLLE STAPPEN**’ ZIEN, CONSTATEERT DE VNG. ZO WORDT DE OPSCHALINGSKORTING GESCHRAPT EN WORDT GEKEKEN NAAR DE ZORGKOSTEN IN DE WMO. MAAR DE VNG GAAT NIET ACHTEROVERLEUNEN, ZEGT COMMISSIEVOORZITTER SASKIA BRUINES.



Saskia Bruines

wethouder

Den Haag

(Beeld: Martijn
Beekman)

Vorig week kwam het demissionaire kabinet in de Voorjaarsnota met een reeks maatregelen gedeeltelijk tegemoet aan de zorgen van gemeenten over financiën vanaf 2026. Door een samenloop van maatregelen, zoals de opschalingskorting, zouden gemeenten geconfronteerd worden met een korting van drie miljard euro. In de Voorjaarsnota wordt dat ravijn nu ietwat gedempt: in 2026 komt er in totaal 750 miljoen euro bij, een bedrag dat oploopt tot 975 miljoen in 2029. Het kabinet vraagt hiervoor wel een prijs. In 2025 wordt het gemeentefonds eenmalig 675 miljoen euro lager vastgesteld.

De Haagse wethouder Saskia Bruines (D66) is voorzitter van de commissie Financiën van de VNG. Ze is ondanks ‘2025’ gematigd tevreden over de uitkomsten van de Voorjaarsnota. ‘Ik ben een positief mens, dus ik zie het glas als halfvol’, reageert ze. ‘Maar we zijn er nog niet, en we gaan niet achteroverleunen.’

OPSCHALINGSKORTING

Die voorzichtige tevredenheid vloeit voort uit het feit dat Rutte-IV op de valreep onder meer de opschalingskorting afschaft. Dat is een langgekoesterde wens van de gemeenten. Ook gaat de nieuwe financierings-systeem, aan de hand van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp), in 2024 in. Die systematiek vervangt de bestaande

trap-op-trap-af-benadering en moet leiden tot een stabiel en beter voorspelbaar accres, waarbij de gerealiseerde uitgaven van het rijk niet langer van invloed zijn op de hoogte van het gemeentefonds. Die nieuwe rekenmethode leidt in de eerste jaren tot een lager gemeentefonds dan wanneer de oude berekeningswijze wordt gehanteerd. In de jaren tot en met 2029 heeft het kabinet daarom compensatie ingebouwd. Waar gemeenten ook content mee zijn, zijn de aanvullende afspraken voor de Wmo. De zorgkosten stijger gemiddeld harder dan het bbp, waardoor ze zonder maatregelen een steeds grotere hap uit het gemeentefonds zouden nemen, zegt Bruines. ‘Het is belangrijk dat we dat apart bekijken.’ Afgesproken is dat rijk en gemeenten in juni



Over het doel is iedereen het wel eens: taken en middelen moeten in balans zijn.

het gesprek over de uitwerking daarvan aangaan. Het kabinet reserveert een bedrag, oplopend tot 300 miljoen euro in 2029, om die kosten op te vangen. Bruines: 'Het is mooi dat hiernaar gekeken wordt, want dit was een heel grote zorg van gemeenten.'

PIJNPUNTEN

Tot zover de positieve punten. Pijnpunten zijn er ook. Het ravijn wordt vanaf 2026 weliswaar iets minder diep, maar er staat nog altijd een korting van ruim twee miljard euro in de boeken. En voor 2025 staat er ineens een nieuwe, eenmalige korting van 675 miljoen euro ingeboekt. De nieuwe bbp-systematiek zou leiden tot een afname van 1,3 miljard euro in 2025, maar het kabinet compenseert dat maar voor de helft. 'Dat is het zure van dit verhaal', zegt Bruines. 'Het is ook moeilijk uit te leggen. Er zit geen logica achter, anders dan dat het kabinet in het totaalplaatje van de Voorjaarsnota niet hoger wilde uitkomen. Maar goed, het is onderdeel van het pakket.' Is dat wat in de Tweede Kamer inmiddels 'een meloen doorslikken' heet? 'Ja, zo voelt dat wel.'

De nieuwe incidentele korting kan gemeenten die al in financiële problemen verkeren, verder over de rand duwen, waarschuwt de VNG. Gemeenten willen daarom met de provincies, die toezicht houden op de lokale begrotingen, in gesprek over de manier hoe moet worden omgegaan met de eenjarige korting. Het is niet de bedoeling dat gemeenten door '2025' onder preventief toezicht worden geplaatst, zegt Bruines. De afgelopen maanden voerde de VNG talloze en intensieve gesprekken met het rijk over de financiën, zegt ze. 'Ik zie dat onze gesprekspartners de zorgen van gemeenten erkennen. Maar er moeten echt nog

stappen worden gezet om als één overheid te werken. Gemeenten moeten niet het uitvoeringsloket van het rijk zijn, die veel taken moeten uitvoeren met net te weinig geld.'

Over het doel is iedereen het wel eens, ziet Bruines: taken en middelen moeten in balans zijn. Maar wat dat precies betekent, is voer voor discussie. Het maakt de discussie over de resterende korting op het gemeentefonds van twee miljard euro complex. Krijgen gemeenten er meer geld bij? Of gaan ze taken teruggeven aan het rijk, zoals werd opgeroepen in de ledenvergadering van de VNG van vorig jaar? De VNG is voorzichtig met dat laatste, want taken teruggeven betekent niet automatisch dat de financiële problemen van gemeenten zijn opgelost. Daar komt bij dat in Den Haag al maanden wordt onderhandeld over een nieuw kabinet, dat naar verwachting zo'n 17 miljard euro moet bezuinigen. Krijgen gemeenten dan alsnog een bezuiniging opgelegd, in plaats van dat ze er 2 miljard bij krijgen? Bruines: 'Ik ga uit van een goede samenwerking met een nieuw kabinet, om een volgende stap te zetten en zo echt een goed evenwicht te krijgen tussen taken en middelen.'

Extra ALV

Op 24 mei vindt in het Beatrix Theater in Utrecht een extra Algemene Ledenvergadering van de VNG plaats over de gevolgen voor gemeenten van de Voorjaarsnota. Voor meer informatie: vng.nl.

'Ik ga uit van een goede samenwerking met een nieuw kabinet'

IN BEELD

Europapa-allee

Ga stemmen voor europa 6 juni 2024





EUROPAPA-ALLEE IN KAMPEN

Met een vette knipoog naar de Nederlandse inzending voor het Eurovisie Songfestival heeft Kampen zijn Europa-allee omgedoopt tot Europapa-allee. In aanwezigheid van burgemeester Sander de Rouwe en scholieren uit

IJsselmuiden werd het straatnaambord bevestigd.

Met de ludieke actie wil de gemeente haar inwoners oproepen op 6 juni naar de stembus te gaan. Dan wordt in Nederland de verkiezing voor het Europees Parlement gehouden. De Rouwe richt zich daarbij vooral op de vierhonderd Kampenaren die voor de eerste keer mogen stemmen.

Het bord blijft in ieder geval hangen tot 11 mei, dan is de uitslag van het Songfestival bekend.

THEMA VERPLICHT ONTTEGELEN

‘Water langer vasthouden is de sleutel’

18

VNG
MAGAZINE
2024

GRONINGEN KAN EIGENAREN VAN TUINEN SINDE BEGIN DIT JAAR DWINGEN TEGELS UIT DE TUIN TE VERWIJDEREN, OM ZO RUIMTE TE MAKEN VOOR MEER GROEN. HET IS EEN **LAATSTE REDMIDDEL** DAT ERTOE MOET LEIDEN DAT OVERTOLLIJ REGENWATER OOK TIJDENS PIEKBUIEN VLOT WORDT AFGEVOERD.



Mirjam Wijnja
wethouder
Groningen

Nee, zegt wethouder Mirjam Wijnja (GroenLinks) van Groningen, het is niet zo dat toezichthouders in Groningen nu van deur tot deur gaan om bij inwoners in de tuin te controleren of er wel voldoende groen is. ‘Dat gaat gewoon niet gebeuren.’ Toch biedt de nieuwe hemelwaterverordening de mogelijkheid om eigenaren van percelen groter dan 250 vierkante meter, te verplichten groene maatregelen te nemen. Een unicum: veel gemeenten moedigen het vergroenen of onttregelen van tuinen aan, maar verplichten doen er niet zoveel.

WOLKBREUK

In mei vorig jaar zette een wolkbreuk grote delen van het dorp Haren, sinds 2019 onderdeel van de gemeente Groningen, onder water. Het riool kon de zware regenval niet aan, waardoor straten en tunneltjes blank kwamen te staan. Ook verzakte het perron op het station. Door klimaatverandering ontstaan er steeds meer van dit soort piekbuien. Kritiek punt daarbij is de capaciteit van het riool: kan dat in korte tijd grote hoeveelheden water afvoeren? Wijnja: ‘We moeten dan al dat regenwater verwerken. Maar ons riool is niet gemaakt voor momenten waarop er op een klein oppervlakte in korte tijd veel water valt, zoals in Haren gebeurde. Dat kost veel capaciteit en dus geld. Bovendien verplaatst je daarmee vaak het probleem alleen maar. Water langer vasthouden is de sleutel.’

Groningen keek voor de nieuwe verordening daarom ook nadrukkelijk naar maatregelen die ervoor moeten zorgen dat regenwater niet meer rechtstreeks het riool in stroomt, maar lokaal wordt opgevangen. De gemeente neemt daarvoor al maatregelen bij het herinrichten van de openbare ruimte, bijvoorbeeld door wadi’s in te plannen.

‘Maar er zitten grenzen aan wat we in de openbare ruimte kunnen verwerken’, zegt Wijnja. ‘Daarom moeten we de stap naar privé-tuinen en bedrijventerreinen zetten. Als iedereen een aantal maatregelen neemt, kunnen we die waterpieken met elkaar opvangen.’ De nieuwe hemelwaterverordening biedt daarom de mogelijkheid om in te grijpen in grote tuinen van particulieren, van



In mei vorig jaar zette een wolkbreuk grote delen van het dorp Haren, sinds 2019 onderdeel van de gemeente Groningen, onder water.

minimaal 250 vierkante meter. Nieuwbouwhuizen krijgen de verplichting een deel van het regenwater tijdelijk op te vangen, bij voorkeur door het perceel groen in te richten. Dat moet zorgen voor voldoende afwatering. Een rekentool op de site van de gemeente kan gebruikt worden om te bepalen hoeveel meters groen er minimaal moeten zijn. Daarnaast biedt de verordening de mogelijkheid om in de bestaande bouw gebieden aan te wijzen met een vergelijkbare vergroeningsplicht. Dat kan bijvoorbeeld wanneer de riolering wordt vervangen.

GROENE MAATREGELEN

‘We geven de voorkeur aan groene maatregelen’, zegt Wijnja. Naast een vergroende tuin kan het ook gaan om een groen dak, of een halfverharde parkeerplaats. De verplichting bij bestaande bouw is een laatste stap die de gemeente neemt, stelt de wethouder. ‘We stimuleren dat mensen kiezen voor groene maatregelen. Maar als we in een bestaande wijk aan de slag gaan om bijvoorbeeld het riool te vervangen, dan koppelen we dat gelijk af van het hemelwater.’ De gemeente kijkt in dat geval hoeveel regenwater er moet worden opgevangen, en wat de aard van de bebouwing is. Zijn het woningen met tuinen, of is het een industriegebied? Hoeveel openbare ruimte is er, en hoe groot is het particuliere eigendom? Wijnja: ‘Dat kan betekenen dat we een verplichting opleggen aan mensen die daar wonen. Uiteindelijk zou dat op individueel niveau kunnen gebeuren.’ De verwachting is nu dat dit niet gaat gebeuren, zegt de wethouder. In een aantal wijken, en op een bedrijventerrein, heeft de gemeente al ervaring opgedaan met het afkoppelen van het riool. In de gesprekken

met inwoners en ondernemers over de vraag hoe de regen dan wel opgevangen kan worden, kwam de gemeente er tot nog toe steeds zonder verplichting uit.

REGENTON

‘Mensen kunnen met allerlei maatregelen helpen’, zegt Wijnja. ‘In kleinere tuinen kan een regenton al uitkomst bieden. Voor inwoners met een kleine portemonnee heeft de gemeente ook subsidie beschikbaar. Zo ben je met een hele straat gelijk al een stuk verder.’ Ze verwacht ook niet dat een eventuele vergroeningsplicht inwoners op kosten jaagt. ‘Het enige wat je hoeft te doen is een paar tegels eruit halen. Zoveel kost dat toch ook niet.’

Als de wethouder verwacht er met de buurt samen wel uit te komen, waarom dan een verplichting in de APV opgenomen? Wijnja: ‘Als je in gesprek gaat met een gebied, en je hebt een stok achter de deur, dan heb je als gemeente wel een andere uitgangspositie. Het is een collectief probleem, en we weten dat we iedereen nodig hebben om dit op te lossen. We kunnen dit als overheid niet alleen. Dan moet je sturen op een collectieve oplossing. En als er een wettelijk kader is, loopt het gesprek net iets strakker.’ ←

‘Er zijn *grenzen* aan wat we in de openbare ruimte kunnen verwerken’

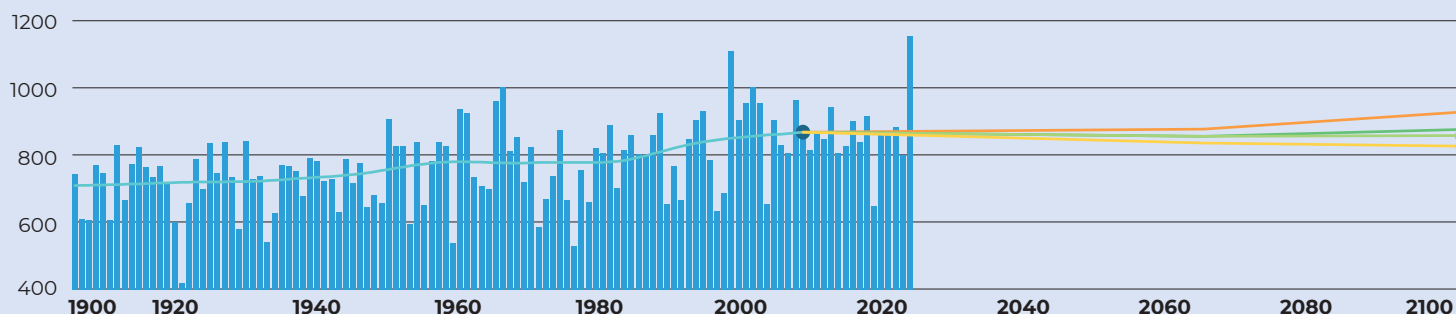
DE JAARLIJKSE HOEVEELHEID NEERSLAG VERANDERT WEINIG, CONSTATEERT HET KNMI. WEL WORDEN DE **ZOMERS DROGER** EN DE **WINTERS NATTER**, BLIJKT UIT ZIJN SCENARIO'S.

BRON: KNMI

CIJFERS IN BEELD

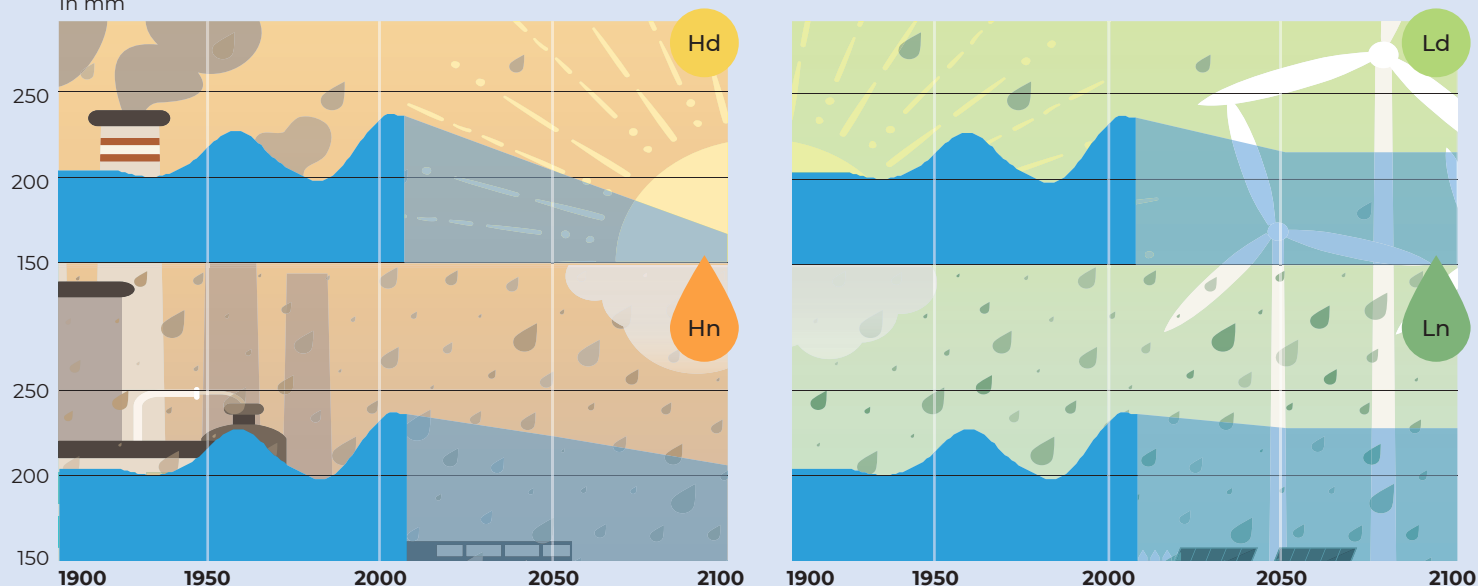
JAARLIJKSE NEERSLAG

In mm



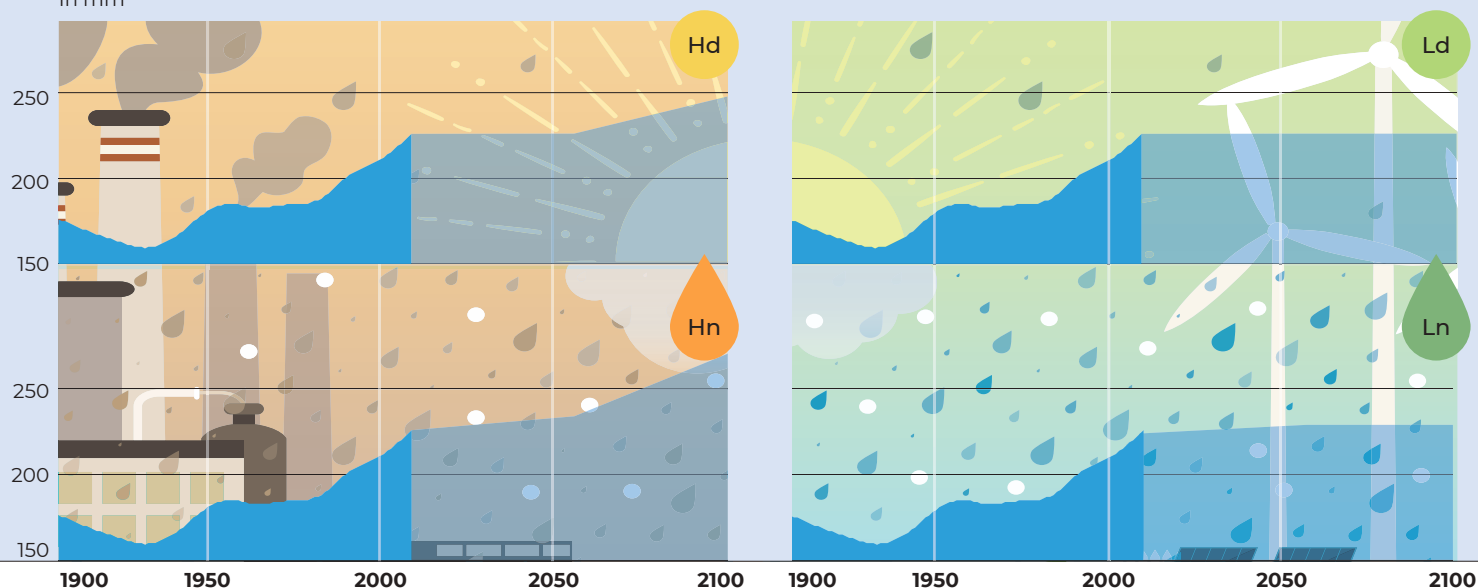
ZOMERSE NEERSLAG

In mm



WINTERSE NEERSLAG

In mm



“

Ik verwacht geen monsters, maar 300 keurige mensen, die gaan bijdragen aan de samenleving.

Burgemeester Han van Midden van Roosendaal gaat er niet vanuit dat het nieuwe azc in zijn gemeente tot overlast zal leiden, *BN DeStem* 17 april

Subsidie voor lokale partij dichterbij

De subsidie voor lokale politieke partijen is een stapje dichterbij gekomen. Demissionair BZK-minister Hugo de Jonge heeft het voorstel voor de langverwachte Wet op de politieke partijen voor advies naar de Raad van State gestuurd.

Op basis van het wetsvoorstel krijgen politieke partijen in gemeenten, provincies en waterschappen gezamenlijk in totaal 25 miljoen euro subsidie. Het doel van de financiering is dat zij ‘nóg beter hun werk kunnen doen’, stelt BZK. De subsidie moet politieke partijen minder afhankelijk maken van giften. Tegelijkertijd moeten die partijen wel transparant worden over hun financiën. De regeling heeft een looptijd van drie jaar, daarna volgt een evaluatie.

Het voorstel bevat specifiekere mogelijkheden om politieke partijen te verbieden. Zo’n partijverbod is er nog niet, waardoor een rechter alleen een verbod kan opleggen aan een partij als die handelt in strijd met de openbare orde, op basis van een algemeen verenigingsverbod. Het voorstel maakt een verbod mogelijk wanneer een politieke partij de democratische rechtsstaat wil ondermijnen of afschaffen. (RvdD) ↗

Beste Thorbecke professor,

IK HEB MIJ AANGEMELD ALS LID VAN HET STEMBUREAU VOOR DE EUROPESE VERKIEZINGEN, MAAR HET COLLEGE HEEFT LATEN WETEN VAN MIJN DIENSTEN GEEN GEBRUIK TE ZULLEN MAKEN. VOLGENS HET COLLEGE BEN IK MET MIJN 78 JAAR TE OUD. KAN IK IETS DOEN?

EEN VRIJWILLIGER

Zeer geachte vrijwilliger,

De Kieswet stelt geen maximumleeftijd vast, maar eist wel dat u over voldoende kennis en vaardigheden moet beschikken voor het verkiezingsproces. Dat kan in een concreet geval dus een reden zijn om niet te benoemen. Bezwaar en beroep tegen afwijzing van benoeming als lid van het stembureau staan niet open.

Maar klagen over leeftijdsdiscriminatie bij het College voor de Rechten van de Mens kan eventueel wel. Het college heeft al eens geoordeeld dat vrijwilligerswerk op een stembureau valt onder de gelijkebehandelingswetgeving en eind vorig jaar gaf de Nationale ombudsman iemand gelijk die had geklaagd over het uitsluiten van 75-plussers. ↗

Geerten Boogaard,
Thorbeckehoogleraar

Ook een vraag voor Geerten Boogaard? Stuur een mail naar: thorbecke-hoogleraar@vngmagazine.nl.





THEMA KLIMAATADAPTATIE

‘Mijn vader heeft een boom nodig in de voortuin’

ONDERZOEK TOONT AAN DAT GEMEENTEN TEVREDEN ZIJN OVER DE UITVOERING VAN KLIMAATADAPTATIE. VRIJWEL OVERAL STAAT HET ONDERWERP OP DE AGENDA, HOEWEL VEEL MINDER VAAK ALS EEN OPGAVE VOOR DE LANGE TERMIJN. **‘DE STRATEGISCHE KOP ONTBREEKT.’**

23

VNG
MAGAZINE
2024

Klimaatadaptatie in de bebouwde omgeving leeft binnen gemeenten. Vrijwel overal is de stresstest uitgevoerd en is in kaart gebracht in welke mate gemeenten bestand zijn tegen de klimaatveranderingen. Voor sommige is het daarbij gebleven, andere timmeren hard aan de weg met beleid en de praktische uitvoering, zoals Zwijndrecht.

Aangevoerd door de betrokken wethouder Jacqueline van Dongen is Zwijndrecht op weg om in 2050 de titel ‘klimaatrobuuste gemeente’ te kunnen voeren. Tal van initiatieven moeten helpen dat doel te bereiken. Maar Van Dongen kan daarbij wel wat hulp gebruiken vanuit Den Haag. ‘Er zijn dwingende keuzes van het rijk nodig. Als klimaatadaptatie wordt vastgelegd in de wet, zou dat ons enorm helpen. Het zou gemeenten ook een eerlijker positie verschaffen. Nu komen er soms onevenredig veel kosten voor klimaatadaptatie bij gemeenten terecht, terwijl we die gezamenlijk met alle verantwoordelijke partijen zouden moeten dragen.’

DUIDELIJKE STURING ONTBREEKT

Ze wordt gesteund door onderzoek dat TwynstraGudde in opdracht van het ministerie van BZK en de VNG deed naar de uitvoering van klimaatadaptatie in de bebouwde omgeving. Daaruit blijkt dat gemeenten voor



Jacqueline van Dongen
wethouder
Zwijndrecht

Tijdens de Boomfeestdag in Zwijndrecht plantten leerlingen van basisschool De Notenbalk bomen op het schoolplein. Leerlingen van basisschool De Develhoek plantten een *tiny forest* aan van 3000 miniboompjes. (Beeld: Richard van Hoek Fotografie)

‘Vooral op het gebied van **hittestress** moet er nog veel gebeuren’

de aanpak van klimaatrisico's behoefte hebben aan heldere doelen en hardere minimeisen vanuit het rijk. 'Duidelijkheid over wat klimaatadaptief minimaal betekent voor bestaande en nieuwbouw is een breedgedragen wens', zo luidt een van de conclusies. 'Het gemis hieraan werkt voor gemeenten beperkend bij het opstellen van strategisch beleid voor klimaatadaptatie.'

Een andere conclusie is dat 'veel gemeenten klimaatadaptatie nog niet als een langetermijntaak benaderen omdat zo'n strategisch beleid om het structureel te borgen veelal ontbreekt'. En omdat er geen 'strategische kop' op zit, wordt programmeren in samenhang met andere grote maatschappelijke opgaven lastig. Hier ligt een taak voor een nieuw kabinet.

ZELF VERTALEN

Wethouder Frank van Vliet (GroenLinks) van Delft zit in de commissie Economie, Klimaat, Energie en Milieu van de VNG; vanuit die rol is hij onder meer betrokken bij klimaatadaptatie. Ook in zijn eigen gemeente houdt hij zich hiermee bezig. 'Het rapport is net verschenen en daarom nog niet inhoudelijk besproken binnen de VNG', stelt hij. 'Maar als wethouder van Delft onderschrijf ik verschillende conclusies.'

'Nu de stresstesten zijn gedaan, is het aan elke gemeente om die zelf te vertalen naar een opgave', zegt hij. 'De ene gemeente is hiermee verder dan de andere. Vooral op het gebied van hittestress moet er nog veel gebeuren.' Net als zijn collega Van Dongen van Zwijndrecht vindt Van Vliet dat de aanpak van klimaatadaptatie door gemeenten nu te vrijblijvend is. 'Er zijn geen regels.'

WIJKGERICHTE AANPAK

In Delft heeft het college daarom zelf beleidsregels opgesteld voor klimaatadaptief bouwen met een langetermijnperspectief, gericht op een wijkaanpak. 'Er ligt een grote opgave voor onze stad. Huizen uit de jaren '60 maken een kwart van de totale woningvoorraad uit. Als we in zo'n woonwijk de riolering vervangen, pakken we voortaan meteen de hele wijk aan. We halen overbodige parkeervakken weg, voegen groen toe, brengen waterdoorlatende bestrating aan en planten bomen. Bomen werken het allerbeste tegen hitte.' Van Vliet meent dat klimaatadaptatie nu goed op de Delftse agenda staat. 'We kunnen er niet omheen dit met elkaar aan te pakken. Tegelijkertijd merken we dat de opgave groot is en dat we echt een tandje bij moeten zetten, met alle gemeenten. Het wordt steeds

24

VNG
MAGAZINE
2024

Wethouder Frank van Vliet (rechts) helpt een handje bij de vergroening van het Delftse Carthuyzerplein.





Meppel: het Prinsensplein is opnieuw ingericht om meer water op te nemen en bedrijventerrein Noordpoort wordt een klimaatbestendige woonwijk.

duidelijker dat als we nu niets doen, we het allemaal afwentelen op de volgende generaties.’

WATERPOORT VAN DRENTH

Ook in Meppel is onlangs een lokale klimaatadaptatie-strategie goedgekeurd door de gemeenteraad. ‘Een mooi moment,’ zegt wethouder Robin van Ulzen (VVD), tevens lid van de VNG-commissie Ruimte, Wonen en Mobiliteit. Meppel is een van de deelnemende gemeenten aan het onderzoek van TwynstraGudde. Een strategie voor klimaatadaptatie is hard nodig in de Drentse gemeente. ‘Meppel is de ingang of zoals je wilt het afvoerputje van Drenthe’, zegt Van Ulzen. ‘Meppel bevindt zich op het laagste punt van de provincie op zandgrond en tussen het veen. Als het gemaal in Zwartsluis extreme neerslag niet aankan, hebben we hier al gauw natte voeten, net als in 1998.’ Op 30 oktober van dat jaar stonden de straten blank en de tuinen onder water. Overal lagen zandzakken om het water tegen te houden. Uiteindelijk bleef de stad een grote overstroming zoals in 1960, toen een derde deel van de gemeente onder water stond, bespaard. Meppel kan niet groeien, omdat de omgeving beperkt geschikt is voor woningbouw – terwijl er zeker drieduizend woningen nodig zijn. Van Ulzen: ‘Dat betekent dat we moeten verstedelijken, waarbij we ook de hoogte in zullen moeten en rekening moeten houden met toekomstige wateroverlast en hittestress. Met de herontwikkeling van Noordpoort, een oude scheepswerf in de binnenstad, zetten we een grote stap. We maken het voormalige industrieterrein geschikt voor woningbouw. We willen hier zowel een prettige als een klimaatadaptieve leefomgeving creëren.’

De gemeente betreft hier nadrukkelijk de toekomstige bewoners van Noordpoort bij. ‘Als iedereen in de nieuwe wijk toch weer tegels in de tuin legt, gaat het niet lukken. We gaan natuurinclusief bouwen met een puntensysteem, met onder meer zwaluwkastjes, groene gevels, en heggen als afscheiding in plaats van houten schuttingen.’

GROEN BEWUSTZIJN KWEKEN

Terug naar Zwijndrecht, dat ook heel actief inwoners probeert te betrekken bij de gevolgen van klimaatverandering. ‘Nu is het tuinhokje nog best vaak de plek waar het klimaatadaptief handelen stopt,’ zegt

wethouder Van Dongen. ‘We hebben daarom de actie Groen doen we samen opgezet. We gaan niet alleen in gesprek, we betrekken inwoners ook bij de dagelijkse praktijk.’

Zwijndrecht moet vanwege aanhoudende bodemdaling veel investeren om de openbare ruimte op orde te houden, zo’n 15 miljoen euro per jaar. De benodigde aanpassingen zijn gericht op een klimaatadaptieve inrichting.

Recent moest als gevolg van de bodemdaling een straat worden opgehoogd. ‘We kijken dan van gevel tot gevel en gaan in gesprek met de bewoners van de straat. Als je bijvoorbeeld na de verhoging een kiepwagen zand de straat inrijdt, dan liggen binnen *no time* de tegels weer terug in de voortuinen. Maar stort je een wagen vol tuinaarde, dan haal je een aantal mensen wellicht over om hun tuin te vergroenen. Zeker als je aanbiedt de tegels gratis op te halen en planten, inclusief advies, te verstrekken.’

Dit is nog steeds te vrijblijvend, erkent Van Dongen. Veel mensen zullen volgens haar uit gemakzucht toch gewoon weer de tegels terugleggen. ‘Het is aan de gemeente om te laten zien dat een groene tuin ook leuk en gezellig kan zijn. Dat kost tijd. Bij een uitdeelactie van planten blijken mensen soms bereid hun hele tuin te vergroenen, maar het gebeurt ook dat ze er een tegel uit halen voor één hortensia. Dat is niet meteen een topscore, maar wellicht het begin van een groenere woonomgeving.’

KLIMAATROBUUST

Mede met behulp van het VNG-ondersteuningsplan Klimaatadaptatie is Zwijndrecht goed op weg naar de klimaatrobuuste status, zo bevestigde onlangs ook de lokale rekenkamer. ‘Aan het VNG-plan hebben we echt iets gehad.’

De voortgang op het thema hitte is in Zwijndrecht echter beperkt. ‘Hittestress is een heel lastige’, bevestigt Van Dongen. ‘Toch hadden we laatst een mooi lichtpuntje. Bij een uitdeelactie van planten kwam er een man naar ons toe en vroeg of wij misschien ook grotere planten of bomen hadden. “Mijn vader heeft een boom nodig in de voortuin”, vertelde hij. “Hij wordt ouder en kan niet meer zo goed tegen de hitte. Een boom verschaft hem schaduw. Wij weten dat in Marokko al lang.” Het is toch mooi als we hier iets van leren.’



**Robin van
Ulzen**
wethouder
Meppel

AANPAK ANTISEMITISME

‘Burgemeesters moeten een *grotere rol* pakken’

26

VNG
MAGAZINE
2024

SINDS DE OORLOG IN GAZA GROEIT HET AANTAL ANTISEMITISCHE INCIDENTEN STERK. WAT KUNNEN GEMEENTEN DOEN IN DE AANPAK VAN ANTISEMITISME? IN IEDER GEVAL **SNEL REAGEREN**, ZEGT EDDO VERDONER. HIJ IS DE NATIONAAL COÖRDINATOR ANTISEMITISMEBESTRIJDING.

In de middeleeuwen ging het over de pest, tijdens corona waren het de samenzweringstheorieën en door de oorlog in Gaza is er weer een groep antisemieten die denkt ongestraft met antisemitisme aan de haal te kunnen. Antisemitisme komt vanuit de krochten van de samenleving, zegt Eddo Verdoner, de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB). ‘Het is van alle tijden en het verandert van vorm al naargelang de crisis die zich voordoet in de samenleving.’

Het aantal antisemitische incidenten in Nederland nam in 2023 met 245 procent toe ten opzichte van het jaar daarvoor. ‘Dat heeft vooral te maken met het feit dat er al een vruchtbare voedingsbodem bestaat.’

Waar is de impact het grootst?

Verdoner: ‘Vooral op de scholen. Ik kom op bijeenkomsten waar ik de verhalen hoor van huilende ouders die hun kinderen thuishouden omdat

ze op school worden bedreigd of aangevallen. Kinderen die weken niet meer naar school gaan of zelfs van school veranderen omdat het niet langer gaat. Scholen die met de handen in het haar zitten en niet weten wat ze moeten doen. De impact is enorm. De school moet voor kinderen een veilige plek zijn, het is je blik op de wereld, de plek waar je je ontwikkelt. We zien dit soort problemen helaas overal in het land.’

Wat doet u hieraan?

‘Als de spanning in het Midden-Oosten groeit, neemt ook hier bij ons het antisemitisme steevast toe. Na de aanslagen van Hamas van 7 oktober en de reactie daarop van Israël hebben we direct actie ondernomen. In samenwerking met de PO-Raad, de

De Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding signaleert ontwikkelingen op het gebied van antisemitisme en treedt op als adviseur, aanjager en verbinder. De organisatie brengt expertise op het gebied van antisemitisme binnen de overheid samen. Ook coördineert en faciliteert de NCAB samenwerking tussen diverse ministeries en maatschappelijke organisaties. Website: ncab.nl.



Eddo Verdoner: 'Antisemitisme is te allen tijde fout en moet altijd worden bestreden.'

sectorvereniging voor het primair onderwijs, is een brief naar scholen gestuurd over hoe om te gaan met antisemitisme. Het is belangrijk dat scholen direct ingrijpen en niet aan de zijlijn blijven staan en alleen maar zeggen hoe ingewikkeld het is. Vaak denken scholen dat ze daarmee een kant kiezen in het conflict. Dat is natuurlijk niet zo. Antisemitisme is te allen tijde fout en moet altijd worden bestreden. Als je als leerkracht en als school niet ingrijpt, lopen leerlingen gevaar. En dat geldt natuurlijk ook voor gemeenten.'

Welke rol kunnen gemeenten spelen in het bestrijden van antisemitisme?

'Als zich in een gemeente iets voordoet, gebeurt er vaak veel tegelijk. Bewoners vragen om actie van de burgemeester, soms is ook de pers aangehaakt. De burgemeester moet dan snel reageren. Hoe dat gebeurt, verschilt uiteraard per gemeente. Na de aanval op 7 oktober organiseerden sommige gemeenten bijeenkomsten waar mensen vragen konden stellen, hun zorgen uitten en met elkaar en met de burgemeester in gesprek gingen over wat er aan de hand is en hoe dat z'n weerslag heeft op hun eigen leven. Regelmatig ook met de politie erbij.

'Dat is een goede aanpak, die mensen een hart onder de riem kan steken. Als NCAB worden wij ook regelmatig gebeld door burgemeesters die advies vragen als zo'n incident zich voordoet, bijvoorbeeld in het voetbal. Over hoe ze moeten reageren en hoe ze er het best mee om kunnen gaan. Wij zien graag dat burgemeesters een grotere rol pakken in het bestrijden van antisemitisme in de samenleving. In het voetbal, op straat, overall.'

Wat adviseert u gemeenten in de aanloop naar 4 en 5 mei?

'Het demonstratierecht is bijkans heilig. Maar herdenken is ook een recht. In 2018 wilde iemand demonstreren bij de dodenherdenking in Amsterdam, een "lawaaidemonstratie". De burgemeester stak daar toen een stokje voor. De demonstrant ging in beroep maar de Hoge Raad stelde de burgemeester in het gelijk. De demonstrant mocht de herdenking niet zomaar verstoren.

'Het handhaven van die verschillende rechten en het garanderen van de veiligheid is echt een verantwoordelijkheid van de gemeente. Dat handhaven kan overigens best ingewikkeld zijn. Antisemitische leuzen zijn uiteraard altijd fout. Het spreekt voor zich dat je dan optreedt, al gebeurt dat niet altijd. Maar het herkennen van antisemitisme is in sommige gevallen niet eenvoudig. Kritiek op wat Israël doet, is niet antisemitisch. Antisemitische uitingen, ook als ze gedaan worden tijdens zo'n demonstratie, zijn dat wel. Dat moet je wél kunnen herkennen. En ook daar ligt een rol voor de gemeente.'

**'Antisemitische
leuzen zijn uiteraard
altijd fout'**

ONDERSTEUNING

Scheidingen?

Gewoon een gemeentelijke taak

28

VNG
MAGAZINE
2024

MOET DE GEMEENTE ZICH BEMOEIEN MET INWONERS DIE GAAN SCHEIDEN? OF IS DAT BETUTTLEND EN 'TE VEEL ACHTER DE VOORDEUR'? DE NEGENTIEN SAMENWERKENDE GEMEENTEN VAN HET SCHEIDINGSPLEIN ZIEN JUIST DE VOORDELEN VAN ONDERSTEUNING AAN **ouders en kinderen** BIJ EEN SCHEIDING.

“In onze gemeente wordt nog zelden een kind uit huis geplaatst. Ik durf te stellen dat dit komt door het Scheidingsplein, omdat wij er al bij zijn voordat het escaleert en je zo complexe scheidingen voorkomt. Als je bedenkt dat één uithuisplaatsing van een kind, naast het emotionele drama voor alle betrokkenen, de gemeente drie ton kost... Nog los van de zorgkosten.”

Aan het woord is Mary van Gent. Ze is wethouder van Hollands Kroon (Senioren Hollands Kroon) en staat aan de basis van het Scheidingsplein. Na een bezoek in Noorwegen naar een soortgelijk initiatief in 2016 startte ze in haar eigen gemeente. Gaandeweg enthousiasmeerde ze steeds meer gemeenten om mee te doen.

NEGATIEVE IMPACT KINDEREN

Via het Scheidingsplein kunnen ouders informatie vinden, ontvangen ze hulp bij Villa Pinedo, het Juridisch Loket of het wijkteam, krijgen kinderen ondersteuning tijdens en/of na het scheidingsproces en leren professionals hoe ze samenwerken als ze met ouders in scheiding te maken krijgen. Niet dat de gemeente scheidingen moet willen voorkomen. ‘Wel hoe ouders ermee omgaan, zodat de negatieve impact op kinderen zo beperkt

mogelijk blijft.’ Wat werkt, merkt Van Gent, is dat wijkteamwerkers getraind zijn in het herkennen van problematiek rond scheiden en dan passende hulp aanbieden aan ouders en kinderen. En dat de tweedelijnszorg nauw samenwerkt, waarmee dure zorg voorkomen wordt.

MINDER KOSTEN

Een andere bijkomstigheid, tegen de trend in bij de meeste gemeenten: er is minder aanspraak op jeugdhulp en daarmee minder kosten. En de jeugdbescherming in Hollands Kroon ziet al een dalende trend van scheidingsgerelateerde aanmeldingen. Van betutteling is geen sprake: ‘Ouders zoeken zelf



‘Ik hoorde dat 80 procent van de kinderen in de jeugdhulp uit gebroken gezinnen komt.’

hulp, er wordt niets opgedrongen. Alleen in het aanbod en de bekendheid is voorzien,’ stelt Van Gent.

BUDDYCONTACT

De betrokken gemeenten nemen een basispakket af van het Scheidingsplein, bestaande uit de website met eigen content en aanbod, mediacampagnes en de diensten van Villa Pinedo (voor ondersteuning bij scheiding) voor tien ouderbijeenkomsten en online trainingen, alsmede buddycontact voor kinderen en jongeren. Daarnaast krijgen professionals trainingen over complexe scheidingen, is er nauw contact met de keten van rechtspraak, Veilig Thuis, de GGD en het onderwijs en zijn de gemeenten verenigd in een lerend netwerk.

Dat zoveel verschillende gemeente meedoen is een groot goed, benadrukt Marleen Ton, aangesteld als bovenregionaal projectcoördinator. ‘Ze liften mee op de bekendheid van het Scheidingsplein in andere gemeenten. Gescheiden ouders wonen namelijk niet altijd in dezelfde gemeente, terwijl ze wel gebaat zijn bij dezelfde hulp of zorg. Bovendien vinden ze het vaak fijner wanneer ze nadenken over scheiding om een voorlichtingsbijeenkomst in een andere gemeente te volgen. Daarnaast helpt de samenwerking gemeenten om nieuwe werkwijzen met elkaar te ontwikkelen, in het lerende netwerk.’

Zo werd in Brabant geëxperimenteerd met één familieadvocaat plus een gedragskundige voor beide ouders. Ze vertelden daarover op uitnodiging in het lerende netwerk en omdat dat een soepeler verlopende scheiding lijkt op te leveren, verkent het

Scheidingsplein of ze een soortgelijke pilot gaan opzetten.

Een van de deelnemende gemeenten aan het Scheidingsplein is Heemskerk. Wethouder Piet Burgering (D66) begreep de urgentie van hulp door de gemeente aan ouders in scheiding, toen hij bij zijn aantreden schokkende cijfers vernam.

‘Ik hoorde dat 80 procent van de kinderen in de jeugdhulp uit gebroken gezinnen komt. En in de reclassering gaat het om maar liefst 92 procent. Dat was nieuw voor mij en voor andere politici die ik dit vertel.’ Waarmee hij maar wil zeggen: hier valt enorme winst te behalen.

RELATIETHERAPIE

In het lerend netwerk loopt er naast de pilot met één advocaat voor beide ouders, ook een proefproject in Gouda, voor stellen in moeilijkheden. Zij krijgen relatietherapie aangeboden. In Alkmaar is een lokaal lerend netwerk opgestart om samen te werken aan relatieversterking met de GGD.

‘Ouders zoeken zelf
hulp, er wordt *niets*
opgedrongen’



‘Je moet ouders *bewust maken* van de consequenties voor de kinderen’

30

VNG
MAGAZINE
2024

Een ander vernieuwend idee is een juridisch loket voor iedereen, niet alleen voor degenen met een laag inkomen en weinig spaargeld. In Hollands Kroon loopt daarvoor een pilot. Daarnaast worden ook flexwoningen voor spoedzoekers gebouwd, onder wie gescheiden ouders. Zodat woningschaarste of te dure koophuizen er niet voor zorgen dat stellen nog gedwongen bij elkaar wonen.

Een ander idee dat werd geboren, is om aan de rechter te vragen om jeugdhulp op te leggen in plaats van gesloten jeugdhulp. Het vereiste een gedegen juridisch voortraject, maar is in de regio van Van Gent intussen gerealiseerd.

Wethouder Van Gent is verder blij met de aanbesteding van de Wmo en de jeugdhulp bij één aanbieder, Incluzio. ‘Die kan snel schakelen, het zorgt voor lage administratieve lasten en indicaties zijn niet nodig. We zien al dat dure zorg afneemt. En dan mogen de kosten voor preventie best omhoog.’

Financieel is het Scheidingsplein nog een complex construct – logisch, omdat het startte als pilot. De betrokken aanbieders sturen nu nog aparte facturen

per gemeente en gemeenten dragen naar rato van inwoneraantal bij aan de kosten voor diensten, promotiemateriaal, websiteonderhoud en campagnes van het Scheidingsplein. Projectcoördinator Marleen Ton: ‘We ontwikkelen het Scheidingsplein nu door naar een bestendige structuur.’

CONSEQUENTIES

Een bovenregionale coördinator is wel een vereiste voor de samenwerking en het aanjagen van innovatie, denkt Ton. ‘Dat helpt om de grote lijnen in de gaten te houden en als verbindende factor bij het verder ontwikkelen en innoveren.’

Dus ja, stelt wethouder Burgering van Heemskerk vast: ‘Hulp bij scheiding is een verantwoordelijkheid van gemeenten. Je moet ouders bewust maken van de consequenties voor de kinderen. Alleen al omdat vrienden en kennissen toch vaak partij kiezen en meegaan in het verhaal van de ene ouder. De voorlichting daarover en ondersteuning daarbij zijn, zeker voor onze minderjarige inwoners, gewoon een gemeentelijke taak.

Meer weten?
Kijk op scheidingsplein.nl.
Gemeenten die zich willen aansluiten, kunnen mailen naar m.ton@heemskerk.nl

Er worden flexwoningen voor spoedzoekers gebouwd, onder wie gescheiden ouders.





André Krouwel

Oprichter Kieskompas

politicooloog Vrije Universiteit

andre.krouwel@vu.nl @AndréKrouwel

COLUMN

REGEREN OVER HET GRAF

In de Voorjaarsnota kondigde de vertrekkende regering-Rutte maar liefst honderdtwintig nieuwe milieumaatregelen aan, waaronder hogere belasting voor grootverbruikers van energie. Ook wordt extra geïnvesteerd in zonnepanelen op huurwoningen en isoleren van woningen in kwetsbare wijken, allemaal betaald uit het Klimaatfonds van 28 miljard euro. Benzine wordt ook duurder. Al deze plannen gaan veel verder dan is afgesproken in het regeerakkoord in 2021. Zelfs met het 'extra' geld dat gemeenten vanaf 2026 krijgen, staan ze nog 2 miljard in de min.

Terwijl vier politieke partijen aan de onderhandelings tafel zitten om een nieuw kabinet te vormen, regeert Rutte's coalitie over haar eigen politieke graf heen met grote milieu-investeringen. Het is niet onwaarschijnlijk dat de nieuwe ultrarechtse regering nog verder gaat bezuinigen en gemeenten met een nog groter financieel gat komen te zitten. Immers, Wilders fulmineert tegen elektrische auto's ('elite-mobielen'), tegen windturbines en zonneparken. En hij wil meer kolen- en gascentrales en gas- en oliewinning op de Noordzee. En kerncentrales. Ook NSC is geen voorstander van een ambitieuzer energie- en klimaatbeleid, om nog maar te zwijgen van BBB, dat alle stikstofmaatregelen direct wil terugdraaien en onze boeren alle ruimte geven.

Voor gemeenten is er dubbele onzekerheid: grote stappen van een demissionair kabinet – ook in de asielopvang en woningbouw – en een nog onbekend coalitieakkoord. Moet u in uw gemeenteraad nu anticiperen op meer plekken

voor asielzoekers, zonnepanelen op huurwoningen en minder ruimte voor boeren, of u voorbereiden op de komst van een kern- of kolencentrale en meer megastallen? Deze coalitieonderhandelingen gaan lang duren. De laatste formatie was al een record met 299 dagen, nu lijken de potentiële coalitiepartijen nog nergens na ruim 150 dagen.

Wat er straks ook in het nieuwe regeerakkoord komt te staan, het zal de geografisch-politieke 'groen-grijze kloof' in ons land verder verdiepen. Aan de ene kant staan 'groene' gemeenten waarin groene, linkse en progressieve partijen de raad domineren. Deze 'links-liberale strook' loopt van Amsterdam en Gouda, via Utrecht over alle universiteitssteden naar Nijmegen. Aan de andere kant staan gemeenten verder in het oosten, noorden en zuiden van ons land. In die periferie heerst grote ontevredenheid over de 'woke milieugekte' en is de steun voor populistische partijen het grootst. Links-progressief-groene steden in het westen willen aan de slag met strengere milieumaatregelen, maar de 'grijze periferie' trapt op de rem. Als die ultrarechtse regering wordt gevormd, komt de 'grijze periferie' in het centrum van de macht te staan. Dan wordt milieubeleid misschien wel een belangrijker politiek slagveld dan immigratie.

VOOR
GEMEENTEN
IS ER DUBBELE
ONZEKERHEID

31

VNG
MAGAZINE
2024



‘Ontwerp veilige ruimte voor jonge vrouwen’

We kunnen en moeten een publieke ruimte creëren waarin jonge vrouwen zich ook welkom en veilig voelen. Vertel vrouwen niet dat ze voorzichtig moeten zijn op straat als ze veilig willen zijn, maar **verander de inrichting** van de ruimte, betoogt Krista Schram.

32

VNG
MAGAZINE
2024

Jonge vrouwen voelen zich twee keer zo vaak onveilig in de eigen buurt als jonge mannen, bevestigde de Veiligheidsmonitor 2023. Deze verschillen in veiligheidsbeleving tussen mannen en vrouwen zijn schokkend, en er is de laatste jaren geen enkele verbetering zichtbaar.

Als zich excessen als aanranding of verkrachting voordoen blijft de reflex, ook bij politici en politie, hetzelfde: we zeggen tegen vrouwen dat ze 's avonds niet alleen over straat moeten gaan. Het is goedbedoeld, maar daarmee leggen we de bal toch (weer) bij jonge vrouwen om slachtofferschap te voorkomen en ondernemen we geen actie op de punten waarmee we daadwerkelijk kunnen bijdragen aan een oplossing. De recente protestmars na een reeks aanrandingen in Leiden en de Nacht tegen Seksueel Geweld in

Amsterdam onderstrepen dat we meer moeten en kunnen doen. Gemeenten moeten in actie komen om de openbare ruimtes veiliger en meer uitnodigend te maken voor jonge vrouwen.

WEINIG AANDACHT

Recent onderzoek dat ik met collega's van de Erasmus Universiteit en TU Delft uitvoerde in Rotterdam, laat zien dat de inrichting van de openbare ruimte onveiligheidsbeleving van jonge vrouwen in de hand werkt, terwijl deze juist een deel van de oplossing kan zijn. Dat komt voor een deel omdat bij de inrichting van de publieke ruimte de behoeften van jongens en jonge mannen als norm worden genomen en er weinig aandacht is voor de wensen van meiden en jonge vrouwen. Daardoor voelen zij zich in stedelijke gebieden onveiliger en komen zij minder buiten. Jongens en jonge mannen voelen zich aangetrokken tot sportfaciliteiten zoals voetbalvelden en skateparken. Zulke faciliteiten worden vaak ingepast in de publieke ruimte, onder andere om overlast door jongeren tegen te gaan. Dit versterkt een door jongens en jonge mannen gedomineerde omgeving, waardoor meiden en jonge vrouwen zich weer onveiliger voelen en worden beperkt in hun bewegingsvrijheid.

Het hoeft ook **niet ingewikkeld** te zijn



Beeld: Esther van Vliet Fotografie

Vrijwel alle meiden die we spraken voor ons onderzoek zijn weleens lastiggevallen op straat. Ze werden nagefloten, uitgescholden of zelfs achtervolgd tot hun huis.

OGEN OP STRAAT

Eigen onderzoek laat zien dat jonge vrouwen om zich veilig te voelen een openbare ruimte nodig hebben met voldoende informeel toezicht van een gevarieerd publiek, maar waar zij ook privacy kunnen vinden. Het onderzoek toont aan dat de inrichting van de openbare ruimte een gevarieerd publiek en het gevoel van 'ogen op straat' kan faciliteren, en biedt daartoe vijf ontwerpprincipes. Er zijn veel plekken die de plank misslaan, maar gelukkig zijn er ook plekken die aan die principes al grotendeels voldoen; ook in sociaal-economisch zwakkere wijken in grote steden. Het hoeft ook niet ingewikkeld te zijn. Een overzichtelijk park dat wordt omringd door woningen die uitkijken op het groen, met een toegankelijk paviljoen met een schoon, openbaar toilet en faciliteiten waar verschillende groepen – jong en oud, man en vrouw – vermaak kunnen vinden, zou een voorbeeld kunnen zijn.

Gemeenten, maar ook welzijnsorganisaties en jon-

De behoeften van jongens en jonge mannen worden **als norm** genomen

gerenwerkers, moeten de handschoen oppakken door in het ontwerpproces van de openbare ruimte al rekening te houden met de behoeften van jonge vrouwen, en hen er actief bij te betrekken zodat er ruimte is voor hun belevingswereld. De ontwerp- en participatieprincipes die ons onderzoek heeft opgeleverd kunnen daarbij als leidraad dienen.

Krista Schram is associate lector Publiek Vertrouwen in Veiligheid bij Hogeschool Inholland. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Kenniswerkplaats Leefbare Wijken, een samenwerkingsverband van de gemeente Rotterdam en de Erasmus Universiteit Rotterdam. De publicatie Ruimte voor meiden is te vinden op kenniswerkplaats-leefbarewijken.nl.



OVERSTAP

Eiko Smid

Eiko Smid was zes jaar Chef Kabinet van de commissaris van de Koning in Overijssel. Vanaf 7 mei is hij de nieuwe burgemeester van Sint-Michielsgestel.

Vanwaar deze overstap? 'Als kabinetschef heb ik 21 procedures voor nieuwe burgemeesters langs zien komen. Ik zat dicht bij het vuur, heb nauw met burgemeesters samengewerkt en vaak gesproken met voorzitters van vertrouwenscommissies. Als iemand was voorgedragen, sprak ik met hem of haar ook alle ins en outs van het burgemeesterschap door. Iemand zei: zou het ook iets voor jou zijn? Dat was een goede inschatting, want die wens had ik inderdaad al langer. Maar een wens en een ambitie kunnen er wel zijn, die moeten wel ergens passen bij een gemeente.'

Waarom deze gemeente? 'Ik heb me in Sint-Michielsgestel verdiept, veel achtergrondgesprekken gevoerd en ik had een heel goede klik met de vertrouwenscommissie. Dat voelde goed, dat je echt het vertrouwen krijgt van: wij gaan de komende zes jaar met jou ons hele gemeentelijke gebeuren in. Natuurlijk kreeg ik de vraag of ik iets had met het carnaval. Ik ken het carnaval, heb het in Brabant gevierd en ook waar ik vandaan kom, in Twente, wordt het gevierd. Tukkers hebben hetzelfde levensgevoel als Brabanders.'

Wat brengt u mee? 'Ik was lobbyist en ken de Haagse netwerken, erg handig. Als kabinetschef heb ik geleerd de burgemeestersfunctie van binnen en buiten te doorgronden, ben ik meegenomen in alle oefeningen en zat ik ook bij de overleggen in coronatijd. Dat is een waardevolle ervaring. Ik was ook acht jaar raadslid in Utrecht. Al die verschillende ervaringen zullen mij van pas komen. En als mens: ik ben nuchter, sta met beide benen op de grond. Dat is nuttig, want de druk op burgemeesters wordt steeds groter. Dat maakt het werk moeilijker, maar ook boeiender.' (LM)

OVERLEDEN

Bea de Jongste, fractievoorzitter van Samen Waalwijk, is op 9 april onverwacht op 72-jarige leeftijd overleden. De Jongste zat sinds maart 2014 in de gemeenteraad van Waalwijk.

GEMEENTEN

Burgemeester **Paula Jorritsma** (PvdA) van Voorst heeft op 16 april haar werkzaamheden hervat. Jorritsma was sinds november 2023 met ziekteverlof na een fietsongeluk. Sindsdien werd het burgemeesterschap tijdelijk waargenomen door **Jan Willem Wiggers** (CDA).

Gerolf Bouwmeester hervat op 4 mei zijn werkzaamheden als burgemeester van Leusden. Bouwmeester (D66) trad in december vorig jaar tijdelijk terug, om aandacht te geven aan zijn gezondheid. Sindsdien werd hij tijdelijk vervangen door **Frans Backhuijs** (VVD).

Jack de Vries wordt de nieuwe burgemeester van Maassluis. De CDA'er was eerder lid van de stadsdeelraad Amsterdam Oud-West, voorlichter van de CDA-fractie in de Tweede Kamer en raadslid in Leiderdorp. Tussen 2007 en 2010 was hij staatssecretaris van Defensie. Momenteel is hij directielid en strategisch adviseur bij een communicatieadviesbureau. In Maassluis volgt hij **Edo Haan** (PvdA) op, die in april 2023 stopte. Sindsdien is **Gregor Rensen** (PvdA)



waarnemend burgemeester. De Vries wordt op 5 juni in Maassluis geïnstalleerd.

Rob Zuidema (VVD) is voorgedragen als burgemeester van Raalte. Zuidema is nu directeur/bestuurder van Zwolse theaters, voorzitter van de Economic Board Regio Zwolle, voorzitter van de Raad van Commissarissen van woningcorporatie Centrada en voorzitter van de Raad van Toezicht van cultuur- en welzijnsorganisatie ut Huus. Als burgemeester wordt hij de opvolger van **Martijn**

Dadema (GroenLinks) die in juli 2023 gedeputeerde van de provincie Overijssel werd. Sindsdien is CDA'er **Arco Hofland** waarnemend burgemeester. Zuidema wordt naar verwachting op 10 juni in Raalte geïnstalleerd.

Mark Buijs (VVD) wordt naar verwachting op 18 juni burgemeester van Roosendaal. De gemeenteraad heeft hem voor benoeming voorgedragen. Buijs, nu nog burgemeester van Oosterhout, volgt in Roosendaal partijgenoot **Han van Midden** op die

naar Curaçao emigreert. Voordat Buijs in 2018 naar Oosterhout ging, was hij burgemeester van Boxtel. Daarvoor was hij raadslid en wethouder in Heusden.

Melis van de Groep stopt op 1 september als burgemeester van Bunschoten. Van de Groep (Christen-Unie) is sinds 15 december 2006 burgemeester in deze gemeente. In diezelfde gemeente was hij eerder raadslid (1994-2002) en wethouder (1997-2006). Ook was hij tussen 1979 en 1991 al ambtenaar in Bunschoten.

Marco Wilke heeft zich vanwege persoonlijke omstandigheden teruggetrokken als gemeentesecretaris van Oisterwijk. Wilke begon in maart 2023, eerder was hij gemeentesecretaris in Eindhoven en interim-gemeentesecretaris in Heerlen en Tilburg. Ook was hij algemeen directeur van de Sociale werkvoorziening Drechtsteden.

Peter Breukers start op 1 juni als gemeentesecretaris van Altena. Hij bekleedt nu nog dezelfde functie in Overbetuwe, waar hij

Ingezonden mededeling

35

VNG
MAGAZINE
2024



Zien we u op het VNG Jaarcongres?

De kracht van verbeelding

Verbeeldingskracht is essentieel om de stap naar voren te zetten. 'In wat voor land willen we in de toekomst leven?' en 'Wat willen we toekomstige generaties nalaten?'

Op **25 en 26 juni** benutten we tijdens het VNG Jaarcongres in het Groene Hart de verbeeldingskracht van onze gemeenten om nieuwe mogelijkheden te verkennen, creatieve oplossingen te delen en te werken aan een toekomst die we samen vormgeven.

Laat u inspireren in het Groene Hart!
Met onder meer:

Sharon Dijkma
Voorzitter VNG

Liesbeth Spies
Gastvrouw en burgemeester van
Alphen aan den Rijn

Pieter Verhoeve
Gastheer en burgemeester van Gouda

Victor Molkenboer
Gastheer en burgemeester Woerden

Marinke Steenhuis
Architectuurhistoricus

Floris Alkemade
Architect en stedenbouwkundig
ontwerper

Kimberley Snijders
Voorzitter van de Nationale Jeugdraad
en het SER Jongerenplatform

Mark Tuitert
Auteur, ondernemer en voormalig
olympisch kampioen schaatsen

VNG Jaarcongres | 25 en 26 juni | Groene Hart
Meer info en inschrijven: www.vngjaarcongres.nl



in augustus 2020 begon. Daarvoor was hij acht jaar secretaris in Westervoort. Breukers volgt in Westervoort **Rob van Wuijtswinkel** op, die de functie sinds november 2021 op interim-basis vervulde.

Marthijn van de Wetering start op 1 juni als nieuwe gemeentesecretaris van Staphorst. Hij is nu nog concerndirecteur bij Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen. Die functie bekleedt hij sinds oktober 2020. Daarvoor was hij concerncontroller en later manager financiën bij diezelfde organisatie. Hij volgt in Staphorst **Marianne Kragting** op, die met pensioen gaat.

Marike Arents stopt na vier jaar als gemeentesecretaris van de gemeente Nuenen. Ze gaat naar de gemeente 's-Hertogenbosch waar ze per 15 juni directeur Stadsbeheer wordt. Voor Arents gemeentesecretaris werd, werkte ze ruim elf jaar in diverse functies voor de gemeente Maas-tricht.

Kees de Haas start per 1 juli als gemeentesecretaris van Loon op Zand. Hij volgt interim-secretaris **Nico van Mourik** op, die in september 2023 aan de klus begon na het vertrek van **Vivian Pouw**. De Haas is momenteel interim-manager bij de gemeente Nuenen. Daarvoor werkte hij onder meer voor het sociaal domein bij de gemeente Almere en hij was gemeentesecretaris in Sliedrecht en Rozendaal.

André Lokhorst wordt de nieuwe gemeentesecretaris van Wijk bij Duurstede. Hij is nu nog directeur van een bedrijfsadviesbureau. Hij is ook lid van het algemeen bestuur van Waterschap Vallei en Veluwe. Als gemeentesecretaris wordt hij de opvolger van **Judith de Jonge**, die sinds november 2023 gemeentesecretaris in Vijfheerenlanden is. Sindsdien wordt de functie waargenomen door **Nico van den Bergh**.

Felix van Beek begon op 15 april als interim-griffier van de gemeenteraad van Krimpenerwaard. De aan-



Hans Slagboom is voorgedragen als de nieuwe burgemeester van Dongen. Hij is nu nog gemeentesecretaris van Moerdijk, diezelfde functie had hij eerder in Baarle-Nassau. In Dongen wordt hij de opvolger van **Marina Starmans-Gelijns** (VVD), die sinds september 2023 burgemeester van Etten-Leur is. Sindsdien is **Marnix Bakermans** waarnemend burgemeester. Slagboom wordt op 5 juni in Dongen beëdigd.

stelling geldt tot medio september. De huidige griffier, **Marie-Louise van Muijen**, vertrekt op eigen verzoek na vijf jaar. Van Beek heeft een ruime werkervaring in gemeenten, onder meer als gemeentesecretaris en wethouder. Hij was al (interim-) griffier in vier gemeenten: Leeuwarden, Langedijk, Alkmaar en Bloemendaal.

Nicole Pot-Broos begint op 1 mei als griffier van de gemeenteraad van Heusden. Ze is nu nog juridisch controller en strategisch bestuursadviseur bij de gemeente Steenberg. Als griffier wordt ze de opvolger van **Fransje Backerra**, die Heusden in september 2023 verruilde voor Woerden. Sindsdien is **Funs Bergmans** interim-griffier.

Geert van Soest stopt per 1 september als griffier van de Venlose gemeenteraad. Voordat hij in oktober 2002 als raadsgriffier begon, was hij coördinator grotestedenbeleid in Venlo en daarvoor in Rotterdam-Delfshaven, en adviseur internationale betrekkingen bij de ge-

meente Rotterdam. Van Soest is nu ook lid van het bestuur van de VNG, dat blijft hij tot 1 september.

BURGEMEESTERS-VACATURES

De burgemeestersvacature van **Laarbeek** (circa 23.300 inwoners), vacant sinds 15 februari 2024, is opengesteld. Het salaris is € 8.746,16 bruto per maand. De profielschets kan worden aangevraagd via burgemeestersaangelegenheden@brabant.nl of tel. 06-52794333/06-18303119. Sollicitaties vóór 30 april sturen naar de CdK in de provincie Noord-Brabant.

Het is mogelijk om te solliciteren naar het burgemeestersambt van **Hillegom** (circa 22.500 inwoners), vacant per 1 november 2024. Het salaris bedraagt € 8.746,16 per maand. De profielschets staat op zuid-holland.nl/sollicitatieburgemeester. Sollicitaties vóór 10 mei sturen naar de CdK in de provincie Zuid-Holland.



Michelle van Arensbergen begint 1 mei als griffier van de gemeenteraad van Someren. Ze is nu nog (sinds 1 februari 2020) raadsgriffier in Mook en Middelaar. In Someren wordt Van Arensbergen de opvolger van **Joke Oostdijk**, die in oktober 2023 naar Nuenen vertrok. Sindsdien is **Henny van Soest** interim-griffier.

RAAD & WERK



Bas Pouw

RAAD **DORPSBELANG EEMNES WERK** SALESMANAGER HOUTIMPORTEUR

'We importeren vuren bouwhout uit met name Zweden en verkopen dat aan de houthandel en de bouwmaterialenhandel. Ik ben verantwoordelijk voor de verkoop en inkoop. In Zweden is bosbouw al heel lang een grote tak van sport, in Nederland is er niet echt bosbouw voor de bouwwereld. We importeren jaarlijks zo'n 70.000 kuub, dat zijn ongeveer 1.400 vrachtwagens.

In 2010 kwam ik in de gemeenteraad. Een paar jaar eerder wilde de gemeente bij ons in de wijk een groot winkelcentrum bouwen. Daar was ik niet zo blij mee, dus toen ben ik gaan inspreken. Van het een kwam het ander. Het winkelcentrum is er toch gekomen. Zo gaat het in de politiek, het is geven en nemen, net als in de zakenwereld.'

KINDERPARTICIPATIE

Seriesus nemen

38

VNG
MAGAZINE
2024

VEEL GEMEENTEN HEBBEN EEN KINDERBURGEMEESTER OF EEN KINDERRAAD OM HUN JONGSTE INWONERS BIJ HET BELEID TE BETREKKEN. SÚDWEST-FRYSLÂN GAAT MET EEN JAARLIJKSE **KINDERCONFERENTIE** VERDER. 'WE LATEN ZIEN DAT POLITIEK OOK GAAT OVER JOUW SCHOOLPLEIN OF DE SPEELTUIN IN DE STRAAT.'

Rayonhoofden, heten de leden van de kinderraad van de gemeente Súdwest-Fryslân die samen met de kinderburgemeester het 'echte' bestuur adviseren. Al vijf jaar lang organiseert de gemeente in februari een kinderconferentie voor de groepen 7 en 8 van de basisscholen om een nieuwe kinderraad en kinderburgemeester te kiezen. Onder professionele begeleiding formuleren ze dan ook adviezen waarmee college en gemeenteraad aan de slag kunnen. Na de zomervakantie komt de kinderraad bijeen om te kijken wat daarvan is terechtgekomen. Kinderraden en kinderburgemeesters zijn er meer in Nederland. De laatsten hebben zelfs een eigen jaarlijkse dag, onlangs nog in Harderwijk met ongeveer

tachtig deelnemers uit het hele land. Maar een jaarlijkse kinderconferentie, dat is best uniek, denkt wethouder Petra van den Akker (CDA) van Súdwest-Fryslân die onder meer jeugd, onderwijs en vernieuwing van de lokale democratie in haar portefeuille heeft. Zij noemt de kinderconferentie een heel laagdrempelige manier om kinderen te betrekken bij de lokale politiek: 'Om te laten zien dat politiek niet saai is, maar ook gaat over jouw schoolplein of de speeltuin bij jou in de straat.'

VOLWASSEN ONDERWERPEN

In februari kwamen ruim zestig basisscholieren naar het *bestjoershûs* in Sneek om aan de slag te gaan met de thema's duurzaamheid, fijn opgroeien, leefomgeving en samen leven. Volwassen onderwerpen waar de kinderen duidelijke meningen over hadden, die ze aan

het eind van de dag, in het bijzijn van trotse docenten en ouders, presenteerden aan de wethouder, burgemeester Jannetiëtske de Vries en raadsleden. Ook dit jaar waren er weer goede ideeën, constateerde Van den Akker direct na afloop: 'Bijvoorbeeld het plan om een ideeënbus in elk dorp of wijk te zetten, of om meer activiteiten te organiseren die voor iedereen zijn, zoals samen koken en eten. Ook het aanleren van duurzaam gedrag met humor ga ik onthouden. We gaan dit jaar samen met de kinderraad kijken welke ideeën we echt kunnen uitvoeren.' Belofte maakt schuld. Zoals het college aan de raad verantwoording schuldig is, zo voelt Van den Akker dat ook richting kinderraad. 'Als je niets met de adviezen doet, heeft dit allemaal geen zin. We moeten absoluut een verhaal hebben.' Goed invulling geven aan kinder- of jeugdparticipatie is niet eenvoudig, weet



Tijdens de kinderconferentie zijn veel nieuwe adviezen aan de gemeente Súdwest-Fryslân gegeven.

Van den Akker uit eigen ervaring. Toen de nieuwe gemeente Súdwest-Fryslân in 2011 van start ging, is geprobeerd een jongvolwassenenraad op te zetten. Dat is helaas mislukt, zegt Van den Akker. ‘Voor die tijd, in Sneek waar ik toen raadslid was, hebben we het ook geprobeerd. We hadden toen een jongerenraad, maar het was heel moeilijk om die staande te houden.’

Die ervaringen hebben het enthousiasme niet getemperd. Door in te zetten op de leerlingen van de basisschool is meer continuïteit gegarandeerd, ook al omdat de kinderpact en de kinderconferentie op de scholen worden begeleid met een lespakket over lokale democratie. ‘Het is belangrijk om kinderen te horen en er ook iets mee te doen. Dat is ook goed voor hen, dat ze merken dat er mensen zijn die naar ze luisteren als ze een onderbouwd verhaal hebben. Kinderen kijken anders tegen zaken aan, ze weten dingen die wij niet weten. Daarnaast luisteren maakt ons als gemeente ook sterker.’

Van den Akker beseft dat niet alles wat kinderen voorstellen, ook kan worden uitgevoerd. ‘Sommige dingen kunnen gewoon niet. Een voorstel was om bij elke speeltuin een tappunt te plaatsen met vers drinkwater. Een goed plan, maar het was niet eenvoudig om dat voor elkaar te krijgen. Dat is dus niet gelukt, dat

hebben we de kinderen ook verteld, met redenen. Zo leren ze dat “nee” soms ook een antwoord kan zijn en dat gemeenten niet altijd alles doen wat mensen willen.’

TERUGKOPPELING

Ze wil voorkomen dat de kinderraad en de kinderburgemeester niet meer dan een vorm van windowdressing zijn: leuk om te hebben maar met weinig toegevoegde waarde. Van den Akker: ‘We vragen nogal wat van kinderen, zo’n kinderconferentie van een hele dag is niet niks. Echte kinderpact betekent: kinderen serieus nemen. Bovendien, we investeren er flink in, voor het betrekken van kinderen en jongeren staat elk jaar 50.000 euro op de begroting.’

Daarom is de terugkoppeling ook zo belangrijk, zegt ze. ‘Wij moeten over een halfjaar echt kunnen leveren, dat verwachten de kinderen van ons. En terecht, anders zou zo’n kinderconferentie een wassen neus zijn.’

Zo was een van de voorstellen die vorig jaar uit de kinderconferentie kwam: meer praatjuffen en -meesters op de scholen. Van den Akker: ‘De praatjuf, of beter gezegd de luisterjuf, is de maatschappelijk werker die op school aanwezig is en kan helpen bij de thuissituatie als daar problemen zijn en een kind zich daar zorgen over maakt. De kinderen wilden hier meer bekendheid aan geven. Dat hebben we gedaan, we hebben die inzet verdubbeld.’

Een halve ton is op de totale gemeentebegroting van 332 miljoen euro niet heel veel. Toch steekt Súdwest-Fryslân hiermee zijn nek uit, denkt Van den Akker. Zeker als het aan deze post vasthoudt vanaf het ‘ravijnjaar’ 2026. ‘Als je beleid goed wilt neerzetten, dan moet je er voor langere tijd in investeren wil je er uiteindelijk de vruchten van plukken, dit doe je niet voor één of twee jaar. Straks komt de raad voor keuzes te staan: organiseer je de kinderconferentie of houd je de

‘Als je niets met de adviezen doet, heeft dit allemaal *geen zin*’

DRIEDAAGSE OPLEIDING AI & GEMEENTE



START: 4 JUNI 2024 | € 1.895,- EXCL. BTW

BLIJF RELEVANT VOOR JOUW GEMEENTE MET UP-TO-DATE EN SOLIDE KENNIS OVER AI

Maak kennis met AI, machine learning, advanced analytics, algoritmes, ChatGPT. Wat is nou wél en vooral ook niet AI en welke verschillende types zijn er? Wat zijn ontwikkelingen, kansen en bedreigingen als het gaat om wet- en regelgeving, ethische vraagstukken en privacy? Wat is de impact ervan op de gemeentelijke organisatie?

De opleiding wordt gegeven door AI-specialisten en advocaten om zowel de technische, ethische als juridische facetten van AI zo goed en grondig mogelijk te behandelen. De docenten hebben bovendien ruime ervaring met de toepassing van AI in gemeentelijke organisaties.

Dag 1 Toepassingen, verschijningsvormen en impact van AI

Dag 2 Hoe maak je AI tot een succes & Ethiek

Dag 3 Wet- en regelgeving & Build your own AI

Uniek

Deze opleiding is helemaal gericht op de toepassing van AI in gemeenten. Geen generieke informatie dus, maar theorie en casuïstiek zijn toegesneden op processen, beleidsontwikkelingen en wettelijke kaders die gelden voor gemeenten.



BEKIJK HIER HET PROGRAMMA EN SCHRIJF JE VANDAAG IN

Sdu

WNIJN

‘Zo leren ze dat “*nee*” soms ook een antwoord kan zijn’

bibliotheek in de lucht? Dat is ontzettend lastig, ik maak me daar wel ernstig zorgen over.’

STRUCTURELE MIDDELEN

Ja, kinderp participatie kan ook op een andere, goedkopere manier worden vormgegeven. ‘Maar we hebben in het verleden gezien dat de continuïteit dan erg lastig te waarborgen is. Er is goede begeleiding nodig, wij doen dat bijvoorbeeld met de Kleine Ambassade, een organisatie die zich inzet voor actief burgerschap bij kinderen en jongeren. In het voortgezet onderwijs werken we samen met Tienskip en studenten van de Thorbecke Academie in Leeuwarden, die jongeren enthousiast maken voor een actieve rol in de democratie. Als je zoiets belangrijks goed en professioneel wilt

neerzetten, dan heb je daar structureel middelen voor nodig.’

Van den Akker hoopt met de investering in kinderp participatie ‘kleine zaadjes’ te planten. ‘Het anti-overheidssentiment in de samenleving neemt toe. Misschien kan dit eraan bijdragen dat terug te dringen. Kinderen zien wat een gemeente is, wat ze doet, en krijgen daardoor meer connectie met die gemeente. Het is niet vooraf bedacht, maar ik hoop wel dat het een olievlekwerking heeft. Naar andere kinderen, naar ouders en opa’s en oma’s die hiervan horen op verjaardagsfeestjes. Ouders komen ook naar de afsluiting van de kinderconferentie, die zijn misschien nooit eerder in een raadzaal geweest. Dan komen ze zomaar een wethouder en raadsleden tegen en merken dat dat ook gewone mensen zijn die heel erg hun

best doen voor de gemeente. Dat je aan mensen kunt laten zien wat hier gebeurt, in zo’n ruimte die heel belangrijk is voor de lokale democratie, dat is ontzettend leuk.’

Volgens het VN-Kinderrechtenverdrag, waaraan ook Nederland zich heeft verbonden, moet bij alle besluiten die een kind aangaan zijn of haar belang een eerste afweging zijn. Als bijvoorbeeld een weg wordt aangelegd door een kinderrijke buurt, dan zijn kinderen belanghebbenden en is de overheid volgens dat verdrag verplicht te onderzoeken wat dat voor hen betekent. Zover is Súdwest-Fryslân nog niet, erkent Van den Akker. ‘Het is voor ons ook een leerproces. We zouden daar de kinderraad voor kunnen gebruiken, maar we moeten oppassen dat we ze niet overvragen.’

Tess Adema werd door burgemeester Jannewietske de Vries geïnstalleerd als de nieuwe kinderborgemeester van Súdwest-Fryslân.





Hét overzicht van vacatures binnen gemeenten voor hoger opgeleiden.

AUTOMATISERING/ICT

- **Coördinerend data-specialist**
Bodegraven-Reeuwijk
- **Concernauditor IT-audit**
Eindhoven
- **Technisch applicatie-beheerder**
Leeuwarden
- **Medewerker informatie-beheer**
SED organisatie (Bovenkarspel)
- **Kwartiermaker privacy**
Tilburg
- **Programmamanager IT**
Zaanstad
- **Functioneel applicatie-beheerder**
Zundert

BESTUURLIJK

- **Directievoerder**
Albrandswaard
- **Gemeentesecretaris/algemeen directeur**
Bodegraven-Reeuwijk
- **Scrum master**
Eindhoven
- **Managementassistent**
Leidschendam-Voorburg

- **Directievoerder**
SED organisatie (Bovenkarspel)
- **Adviseur bestuur en directie**
West Betuwe

DIENSTVERLENING/FACILITAIR

- **Beleidsadviseur bedrijfsvoering**
Medemblik
- **Afdelingshoofd dienstverlening**
Tilburg

FINANCIEEL/ECONOMISCH

- **Inkoper**
Houten
- **Beleidsadviseur bedrijfsvoering en financiën**
Nijkerk
- **Strategisch financieel adviseur**
Veenendaal
- **Adviseur economische zaken**
Wijdemeren

ONDERWIJS/WETENSCHAP/CULTUUR

- **Beleidsadviseur cultuur**
Wassenaar

- **Beleidsadviseur onderwijs**
Wassenaar
- **Beleidsmedewerker cultuur**
Westland

PERSONEEL/ORGANISATIE

- **HR-adviseur**
Voorschoten

RUIMTELIJKE ORDENING

- **Beheerder openbare verlichting**
Eindhoven
- **Planoloog/omgevings-planjurist**
Elburg
- **Teammanager omgevingsvergunningen**
Haarlemmermeer
- **Beleidsadviseur duurzaamheid**
Halderberge
- **Projectleider civiele techniek**
Hatterm
- **Coördinator ondergrondse infrastructuur**
Hilversum
- **Vergunningverlener Omgevingswet**
Huizen
- **Specialist grondzaken**
Middelburg

- **Teamleider ruimtelijke ordening/gebiedsontwikkeling**
OVER-gemeenten (Wormer)
- **Directievoerder ingenieursbureau**
Westland
- **Programmamanager gebiedsontwikkeling**
Zaanstad
- **Senior juridisch adviseur gebiedsontwikkeling**
Zaanstad
- **Juridisch beleidsadviseur omgevingsrecht**
Zundert

SOCIALE ZAKEN/WERKGELEGENHEID

- **Klantmanager werk en inkomen**
Vught
- **Re-integratieconsulent statushouders**
Wijdemeren

WELZIJN

- **Wmo-consulent**
Hatterm
- **Consulent Wmo**
Heumen
- **Klantmanager jongeren**
RSD De Liemers (Zevenaar)
- **Coördinator integraal zorgakkoord**
Woerden

Colofon

VNG Magazine is het officiële orgaan van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Vragen aan de VNG? Bel het team Informatievoorziening, tel. 070-373 83 93, info@vng.nl

Uitgever Dineke Sonderens, Sdu BV, tel. 070-378 99 24 **Hoofredactie** Esther Bunnik **Chef redactie** Rutger van den Dikkenberg **Redactie** Leo Mudde, Marten Muskee, Monique Westenbroek **Medewerkers** Marije van den Berg, Geerten Boogaard, Sandra Braakmann, Dimitry de Bruin, Jiri Büller, Annemieke Diekman, André Krouwel, Sanne van der Most, Martijn van der Steen **Contact redactie** tel. 070-378 96 43, redactie@vngmagazine.nl **Ontwerp** Fier.media **Vormgeving** Monique Westenbroek **Druk** Senefelder Misset, Doetinchem

Advertentie-exploitatie Cross, tel. 010-742 10 20, traffic@cross.nl

Abonnementen Gratis voor burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen, raads- en commissieleden, raadsgriffiers, parlementariërs en ambtenaren bij gemeenten en stads- en streekgewesten. Aanvragen en wijzigingen: www.vng.nl, vngleden@vng.nl of 070-3738393

Betaalde abonnementen Prijs jaarabonnement: 198 euro (excl. 9% btw). Sdu Klantenservice, www.sdu.nl/service, tel. 070-378 98 80.

Schriftelijk opzeggen uiterlijk twee maanden vóór het einde van de abonnementsperiode bij Sdu Klantenservice, Postbus 20025, 2500 EA Den Haag

© 2024, ISSN 1566-1636



Mis niets!

Neem nu een jaarabonnement op VNG Magazine via sdu.nl/service of bel naar 070-378 98 80

GOED VOORBEREID DE VERKIEZINGEN IN!

Kieswet en Kiesbesluit

EDITIE 2024

Direct
leverbaar

Kieswet en Kiesbesluit bevat de volledige en actuele teksten van zowel de Kieswet als het Kiesbesluit zoals die gelden op 1 januari 2024.



HANDIG IN GEBRUIK:

- Bijna alle wetsartikelen zijn voorzien van kopjes in de marge. In één oogopslag precies zien waar het artikel over gaat.
- Een uitgebreid en overzichtelijk trefwoordenregister maakt het extra praktisch.
- Onmisbaar voor de afdeling Burgerzaken en op de tafel van elk stembureau!

ISBN 978 90 12 40963 6

TE BESTELLEN VIA: WWW.SDU.NL

Sdu



Als we morgen massaal overstappen op LED
besparen we per jaar het equivalent van



109 miljoen

keer een elektrische auto
opladen.

Waar liggen de kansen voor jouw gemeente?
Download de whitepaper en ontdek het!



Speciaal voor overheden heeft Met LED kan het een whitepaper ontwikkeld. Bomvol informatie, tips en praktijkvoorbeelden van collega overheden.

Kijk op metledkanhet.nl/gemeenten



Met LED kan het is een initiatief van:

fedet
federatie elektriciteitsnetwerken

NLA Nederlandse Licht
Associatie

LightRec
Nederland

ERCO

ESZET
LIGHTING

ETAP

FAGERHULT

LEDVANCE

luminaid

LIGHTTRONICS

MEGAMAN

norton

OPPLE
LIGHTING

PROLUMIA
WHEN LIGHTING MATTERS

REGIOLUX

Schröder
Experts in lightability™

signify
the meaning of light

SYLVANIA

TRILUX
SIMPLY YOUR LIGHT

ZUMTOBEL